

GARTNERHALLEN
ÅRSRAPPORT
2012

GARTNERHALLEN
Dyrker godt liv

INNHOLD

07	Dette er Gartnerhallen
08	Forskning og innovasjon har økt verdiskapingen i Gartnerhallen
10	Landsstyret besøkte GH Nord
12	Arbeidsglede skal prege grønntæringa
14	Spennende "nye" rotgrønnsaker
16	2012 ble et rekordår!
18	Markedskampanjen 2012
20	Vellykket Gartnerkongress
24	Veg-i-Trade
26	Gartnerhallen gjennom året
32	Potensial i norsk jordbærproduksjon
35	Stipend til Universitetet for Miljø og Biovitenskap (UMB)
36	Grønn vekst
39	GH-levering – et kinderegg
40	Styret og daglig leder
41	Landsstyrets årsberetning: Veksten er tilbake!
46	Regnskap
50	Noter
60	Revisors beretning
62	Gartnerhallens representasjon
63	Valgte organer 2012
64	BAMA-pris til Fuglerud
65	Årets Findus Grønnsak- og potetprodusent
66	Gartnerhallens innovasjonspris

GARTNERHALLEN DYRKER GODT LIV!

Volumveksten er tilbake

I vår strategiske plan Gartnerhallen 2015 har vi satt oss et hovedmål: "Beste leverandør av norsk frukt og grønt og med en omsetning på 2,0 mrd i 2015". Landsstyret sikter mot dette målet og er foreløpig på god vei. Etter en tids stagnasjon, er det nå god vekst i våre markeder. Vi har god fart på konsumvarer, mens vi for industrivarer har en noe svakere utvikling.

Kundefokus og et balansert marked

Vi er helt avhengig av våre kunder for å lykkes med å nå våre mål. På nyåret ble vi kjent med en samarbeidsavtale mellom ICA og NorgesGruppen. Det er fortsatt en uavklart situasjon rundt denne. Nå er det viktig at vi som produsenter slutter rekkene og holder sammen for å bidra til et balansert marked og dermed en god produsentøkonomi framover. Dette gjelder både internt i Gartnerhallen og i samarbeidet med de andre produsentorganisasjonene gjennom Grøntprodusentenes Samarbeidsråd.

Organisasjon

Foruten vårt høyeste organ, årsmøtet, foregår ordinær virksomhet i regionstyrene og i landsstyret. Videre har vi etablert de horisontale organene regionledersamling og organisasjonssamling. Vi arrangerer i tillegg Gartnerkongress/Gartnerseminar. I 2012 var det Gartnerkongress med tittelen "Frukt og grønt frå heile landet", arrangert av GH Vest på ærverdige Alexandra hotell i Loen. Et flott arrangement med stor framtidstro! Dette er nå våre faste organer og møteplasser. Vi har dessuten gjennomført en regionstyresamling i mars 2013. Administrasjonen utpeker en rekke sentral kulturansvarlige produsenter (SKP), totalt 27 stk, som følger markedet ekstra tett. Med andre ord foregår det en omfattende virksomhet i vår organisasjon. Utvikling av en god organisasjonskultur, som gjør oss enda mer slagkraftig som leverandører, er viktig framover.

Vi har dyktige ansatte i Gartnerhallen, og arbeidet i administrasjonen understøtter og styrker vårt organisasjonsarbeid. Gartnerhallen har en relativt liten administrasjon og vi ser at våre omgivelser forventer mye av oss. Det er viktig at vi utnytter våre ressurser så optimalt som mulig for å kunne nå våre mål og strategier.

Gartnerhallen som markedskanal for et bredt spekter av grøntprodukter

Det er ingen liten jobb å samle 22 000 ukeproduksjonsplaner inn mot noen få kunder og sørge for 97 % leveringsdyktighet, som vår strategiske plan setter som mål. Sesongmessige svingninger knyttet til vær og vind, generelle utfordringer med biologiske produksjoner og variasjoner i etterspørselen med hyppigere bruk av kampanjer, skal Gartnerhallen som leverandør, være den aller beste til å håndtere.

Forskning og utvikling

Forskningssamarbeidet vårt er evaluert og vi er i ferd med å utarbeide en ny forskningsstrategi. Dette er et viktig langsiktig arbeid og vi må sikre at resultatene kommer dyrkerne til gode. Vi ser det som viktig å knytte rådgiverapparatet vårt enda tettere til oss i det videre forskningssamarbeidet. Arbeidet med produktutvikling er også viktig for å bidra til en stor andel nye produkter og til arbeidet med fokuset på mat med lokalt eller regionalt opphav, gjerne med en gode historie knyttet til seg.

Ny samhandlingsstrategi med BAMA

I 2012 har vi etablert et stort samhandlingsprosjekt med BAMA, som er forankret i vår strategiplan Gartnerhallen 2015. Sammen har vi satt oss ambisiøse mål for økt norsk produksjon av grønnsaker, poteter, frukt og bær. For å lykkes med å nå målene har vi satt forbrukeren i

sentrum og det er sagt tydelig at det må ligge en sunn og god produsentøkonomi i bunn.

Sammen er vi sterke

For fortsatt å være foretrukket leverandør må vi tørre å ta noen vanskelige diskusjoner og vi må være åpne og inkluderende i våre dialoger. Med et økende marked er vi i en heldig situasjon og det bør ligge noen muligheter her for alle produsenter som ønsker å være med og utvikle seg videre for å møte morgendagens krav. Vi er sterkest når vi står sammen.

Gode rammebetingelser er viktig

Agri Analyse har gitt ut rapporten "Slipp bonden fri! Gjeld og jordbruk i Danmark". Den viser at for danske bønder har ikke størrelse vært noen garanti for lønnsom produksjon.

Allerede våren 2012 tok Gartnerhallen initiativ til at næringa og myndighetene skulle sette seg sammen og jobbe videre med hvordan de høye ambisjonene i landbruks- og matmeldinga og Statens Landbruksforvaltning sin rapport "Vekstmuligheter i grønt sektoren" kunne følges opp. I grøntsektoren tok vi saken i egne hender og satte ned vårt eget utvalg for Grønn vekst. Vi fikk med oss Statens Landbruksforvaltning i arbeidet og to departementer som observatører (Landbruks- og matdepartementet og Helse- og omsorgsdepartementet). DFG og Matmerk ble også med oss som konsultative medlemmer. Vi har sett at det blir mye kraft og kreativitet når hele grøntnæringa samles på tvers. Jeg håper og tror at resultatet av arbeidet vil bidra til å styrke produsentenes vilkår og gi økt fokus på vår del av landbruket.

Våre produkter er både sunne og helsebringende og med en ny folkehelsemelding på trappene, bør det ligge

godt til rette for grønn vekst framover. Det er mye god samfunnsøkonomi i en sunnere befolkning. Kombinerer vi dette med korte avstander, de ferskeste varene og en oversiktlig og dokumenterbar produksjonskjede, skulle jeg mene at det er grunn til framtidstro!

A handwritten signature in black ink, reading "Anders R. Nordlund".

Anders R. Nordlund
Styreleder

DETTE ER GARTNERHALLEN

Gartnerhallen SA er et landsdekkende samvirkeforetak som sikrer forbrukerne norskprodusert frukt, bær, grønnsaker og potet. Gartnerhallen er Norges største i sitt slag med en årlig omsetning på ca 1,7 milliarder kroner.

Gartnerhallen består av 1130 dyktige grøntprodusenter som med basis i et sterkt fagmiljø og gode leveringsavtaler, sikrer egen lønnsomhet og forbrukerne etterspurte frukt- og grønt produkter. Vi samarbeider med de store markedsaktørene innen industri, distribusjon og omsetning i Norge.

Dyrker godt liv!

Vi i Gartnerhallen dyrker gode, sunne og trygge kvalitetsprodukter i veksthus, på jorder og i bær- og frukthager rundt omkring i hele Norge. Å være medlem i Gartnerhallen er et kvalitetsstempel som vi er stolte av. Vi forvalter god kunnskap og kjærlighet til norsk landbruk, og vi jobber hele året med å etterstrebe de beste produktene for det norske markedet. Det kjenner du på smaken!

FORSKNING OG INNOVASJON HAR ØKT VERDISKAPINGEN I GARTNERHALLEN!

Evaluering av FoU samarbeidsavtalen mellom Bioforsk, Nofima, Gartnerhallen og BAMA i perioden 2005-2011 viser at forskning lønner seg. Verdiskapingen i Gartnerhallen økte med 80 mill. kr i 2011.

Bioforsk, Nofima, Gartnerhallen og BAMA har siden 1999 samarbeidet om forskning og utvikling knyttet til BAMA og Gartnerhallens verdikjede. Samarbeidet har vært regulert i tre skriftlige samarbeidsavtaler i periodene 1999-2002, 2003-2005 og 2006-2009. Etter 2009 har avtalen vært forlenget årlig. Etter 2007 har Findus og BAMA Industri kommet med i samarbeidet med fast deltakelse i arbeidsgruppen.

Økt verdiskaping er målet for forskningen Gartnerhallen og BAMA deltar i. Derfor kaller vi samarbeidet for FIV, som står for Forskning- Innovasjon- Verdiskaping.

Samarbeidet ble evaluert første gang i 2004. Den gang ble resultatet at samarbeidet ga en økning i verdiskapingen på rundt 70 mill. kr pr år for Gartnerhallen. Nå er samarbeidet evaluert på nytt for perioden 2005 til og med 2011.

Det har vært gjennomført 47 prosjekt i perioden 2005-2011. Flere typer prosjekter har vært inkludert i prosjektsamarbeidet, både brukerstyrte (17 prosjekt) og instituttstyrte (15 prosjekt) der Norges Forskningsråd, Matfondet, Regionale forskingsfond og Jordbruksavtalemidler har bidratt til finansiering. I 10 av de brukerstyrte prosjektene var BAMA og/eller Gartnerhallen prosjektansvarlig, mens de 7 andre var eid av produsenter, pakkerier eller andre samarbeidspartnere. De øvrige prosjektene var enten oppdrag, eller utviklingsprosjekt finansiert av diverse kilder. De viktigste har vært Innovasjon Norge, BU-midler og Omsetningsrådet. Gartnerhallen har også deltatt i ett EU-prosjekt i denne perioden.

De fleste av prosjektene har vært gjennomført på 11 vekster: potet, løk, gulrot, kålrot, tomat, rosenkål, bringebær, eple, plomme, jordbær og moreller. Disse vekstene utgjorde 40 % av salgsinntektene til Gartnerhallen i 2004, i 2011 var verdien steget til 45 %. Det viser at de nevnte vekstene har hatt en større verdiøkning enn andre vekster i Gartnerhallen, og indikerer at FoU øker verdiskapingen. Verdien av denne økningen utgjorde 80 millioner kroner i 2011. Utgiftene til FoU for

Gartnerhallen og BAMA har i snitt vært i underkant av 8 mill. i året, inkluderer både egeninnsats og egne midler.

Verdiskapingen totalt sett er langt større enn årlig innsats i FoU, også når en inkluderer offentlige utgifter til forskningen. Utgiftene pr år til FoU inkludert offentlige midler og midler fra andre bedrifter var på 55 mill pr år i perioden 2005-2011. Den totale verdiskapingen fra prosjektene er trolig langt større enn de 80 mill. kr utregnet for Gartnerhallen, siden andre bedrifter også har deltatt i prosjektene, men deres økning i verdiskaping har vi ikke tall for. Dette viser at forskning styrker norsk produksjon og er lønnsom både for næringen og for det offentlige.

Ønsker vi aktive forskningsmiljø innen vår sektor må vi delta både med egeninnsats og med egne midler. Nåværende finansieringsordninger for forskning krever deltakelse og støtte fra næringsaktører. Kunnskap inngår i økende grad som innsatsfaktor i varene og tjenestene som grøntsektoren tilbyr. Vi må være innovative og oppfinnsomme for å være konkurransedyktige, og da er aktiv deltakelse innen forskning og utvikling veldig viktig.

Men til tross for stor innsats for å utvikle norsk produksjon gjennom FoU-prosjekter har konkurransen fra import økt kraftig de siste årene. Dette skyldes mange faktorer, der kostnadsutviklingen i Norge trolig er viktigst, men også ønske om tilgang på friske produkt hele året, som f. eks i bær. Kvaliteten har også betydning i noen kulturer, som f. eks potet, der spesielle kvaliteter av importpoteter selger stadig mer i Norge, til tross for langt høyere priser. Norsk grøntproduksjon har store utfordringer fremover, og Gartnerhallen og BAMA arbeider med å få på plass en ny samarbeidsavtale om forskning og utvikling. En viktig fordel med en samarbeidsavtale med forskningsinstitutt er at vi som næringslivspartnere kommer tidlig inn prosessene, kan planlegge bedre og i større grad påvirke prioriteringer både i utlysninger og i selve prosjektsøknadene.

LANDSSTYRET BESØKTE GH NORD

Landsstyret la i år sin sommertur til Nord-Norge, nærmere bestemt Senja, Bardu og Målselv. Under oppholdet ble det tid til både bedriftbesøk, produsentbesøk og medlemsmøte.

På Tromspotet orienterte daglig leder Halgeir Jakobsen om drift, lager og framtidsutsikter. Det produsenteide Tromspotet AS er lokalisert på Silsand på Senja, og pakker årlig ca 3.000 tonn potet. De er samlokalisert med ArtNor AS som driver med sousvideproduksjon av potetprodukter.

LANDSSTYRET FÅR OMVISNING PÅ TROMSPOTET AS

Et annet interessant besøk, var på Norsk Landbruksrådgiving sitt feltforsøk på nye potetsorter. Kristin Sørensen viste fram nye sorter det knyttes store forhåpninger til framover. Feltforsøket er lagt til gården til Olav og Evy Grundnes, som er en av de større potetprodusentene i Troms.

KRISTIN SØRENSEN FORTELLER OM SORTSFORSØK I POTETER

Også i Nord-Norge har det vært utfordringer med vær og klima. Det har vært til dels store nedbørsmengder, og i slutten av juli gikk Målselva over sine bredder. Dette rammet store landbruksarealer, og landsstyret fikk møte produsenter som hadde mistet tilnærmet hele sitt grunnlag for avling denne sesongen.

LANDSSTYRET SER RESULTATET AV FLOMMEN I JULI

Dagen ble avsluttet med medlemsmøte. Det var bra oppslutning og landsstyret fikk innblikk i problemstillinger og saker som produsentene i GH Nord er opptatt av.

LARS ULLERN I LANDSSTYRET BETRAKTER ET FLOTT POTETAREAL HOS OLAV GRUNDNES. MÅLSELVOMRÅDET HADDE NETTOPP HATT SIN FØRSTE FROSTNATT, OG NOEN POTETAREALER BAR TYDELIG PREG AV DETTE.

ARBEIDSGLEDE SKAL PREGE GRØNTNÆRINGA

Norsk frukt- og grøntnæring produserer sunn mat over hele landet. Vi er en viktig næring. Drøyt 20 000 utenlandske gjestearbeidere, i hovedsak fra Øst Europa, bidrar hvert år til produksjon og høsting av kvalitetsvarer. Det gir mange muligheter, men medfører også et stort ansvar for oss som næring og arbeidsgivere.

Med dette som bakteppe kom det, i slutten av mars 2012, i stand en konferanse om bruk av utenlandsk arbeidskraft i grøntnæringa. Initiativtagerne var Gartnerhallen, BAMA, Arbeidstilsynet og Fellesforbundet i LO. FAFO hadde nylig offentliggjort en rapport som tok for seg evaluering av regjeringens arbeid mot sosial dumping. Grøntnæringa stilte seg derfor spørsmålet: Hva betyr dette for vår næring og hvordan skal vi gripe tak i anbefalingene og bidra til å styrke grøntnæringen ytterligere?

Konferansen ble meget vellykket, og statssekretær i Arbeidsdepartementet, Jan Erik Støstad, berømmet oss for viljen til å ta dette temaet alvorlig, og å gripe fatt i problemstillingene og bidra til tiltak mot sosial dumping ved bruken av gjestearbeidere. Nesten 100 personer var til stede på Thon Hotel Opera i Oslo. Konferansen var bygget opp med ulike innledninger etterfulgt av spørsmål, gruppearbeid og en avsluttende paneldebatt.

Bruk aktivt

Nyvalgt styreleder i Gartnerhallen, Anders Nordlund, sa at frukt- og grøntnæringen er helt avhengig av utenlandsk arbeidskraft. - Og vi skal ikke legge skjul på at det har vært saker vi gjerne skulle ha vært foruten. Derfor

skal vi nå bruke Fafo-rapporten som et aktivt informasjonsredskap overfor våre produsenter.

- Vi har et klart samfunnsansvar, sa Rune Flaen, adm.dir. i Bama. -16 prosent av verdiskapningen i landbruket kommer nettopp fra frukt- og grøntproduksjonen. Vi skal gå foran som gode eksempler på hvordan vi inkluderer dem som arbeider for oss, uavhengig fra hvilket land de kommer fra.

Strengere

Statssekretær Jan Erik Støstad etterlyste et større engasjement fra arbeidsgiverorganisasjonene. Han kunne også fortelle at Arbeidstilsynet snart vil få et strengere regelverk for å kunne slå hardere ned på de som driver sosial dumping. Det vil blant annet si mangel på minstelønn, dårlige boforhold og brudd på HMS-regelverket. De nye reglene vil gjøre det mulig å ilegge kraftige gebyrer.

Dialogforum

Å ta samfunnsansvar er viktig - både i forhold til arbeidsmiljø, øvrige forhold til det å være arbeidsgiver samt å sikre at produktene er produsert innenfor akseptable standarder. Gartnerhallen og BAMA har, sammen med Arbeidstilsynet, Fellesforbundet i LO, NHO

PÅ KONFERANSEN: DE DELTOK ALLE PÅ KONFERANSEN I OSLO. FRA VENSTRE RUNE FLAEN, ADM.DIR. I BAMA, JAN ERIK STØSTAD, STATSSEKRETÆR I ARBEIDSDEPARTEMENTET OG ANDERS NORDLUND, STYRELEDER I GARTNERHALLEN.

Mat og Landbruk og Landbrukets HMS-tjeneste, dannet et dialogforum, for å drøfte hvordan vi på best mulig måte kan praktisere regelverket for bruk av utenlandsk arbeidskraft, og å forstå hverandres holdninger til dette. Målsettingen er ingen alvorlige brann eller arbeidsulykker hos Gartnerhallens produsenter. Det skal ikke foregå avvik fra minstelønn, og vi skal bidra til å hindre grunnlag for "negative" oppslag om brudd på regelverk osv. Dette legger igjen grunnlaget for å opprettholde et høyt og stabilt salg av norske kvalitetsvarer. Betalingsvilligheten hos den norske forbruker er høy, men det betinger også at de er sikre på å få den kvaliteten de betaler for.

Dette skal vi oppnå med god, riktig og tydelig kunnskapsformidling av lover og regler. Tett samarbeid med alle aktører, både innen næringen og i forhold til myndighetene. Det gjennomføres veiledende besøk hos produsenter, hvor temaene er både arbeidsforhold, HMS og hygiene. Gjennom samarbeid med Landbrukets HMS-tjeneste planlegges det egne kurs med fokus på utenlandsk arbeidskraft. Her vil en ta for seg regelverk, bevissthet om kulturforskjeller og kommunikasjonsutfordringer.

SPENNENDE "NYE" ROTGRØNNSAKER

Rotgrønnsakene har utviklet seg til å bli skikkelig trendy, til tross for at de har hatt status som gamle og trauste. Vi kjenner kålrot, gulrot og rødbete fra bestemors middagsbord. Nå løftes disse gamle grønnsakene opp til supertrendy retter.

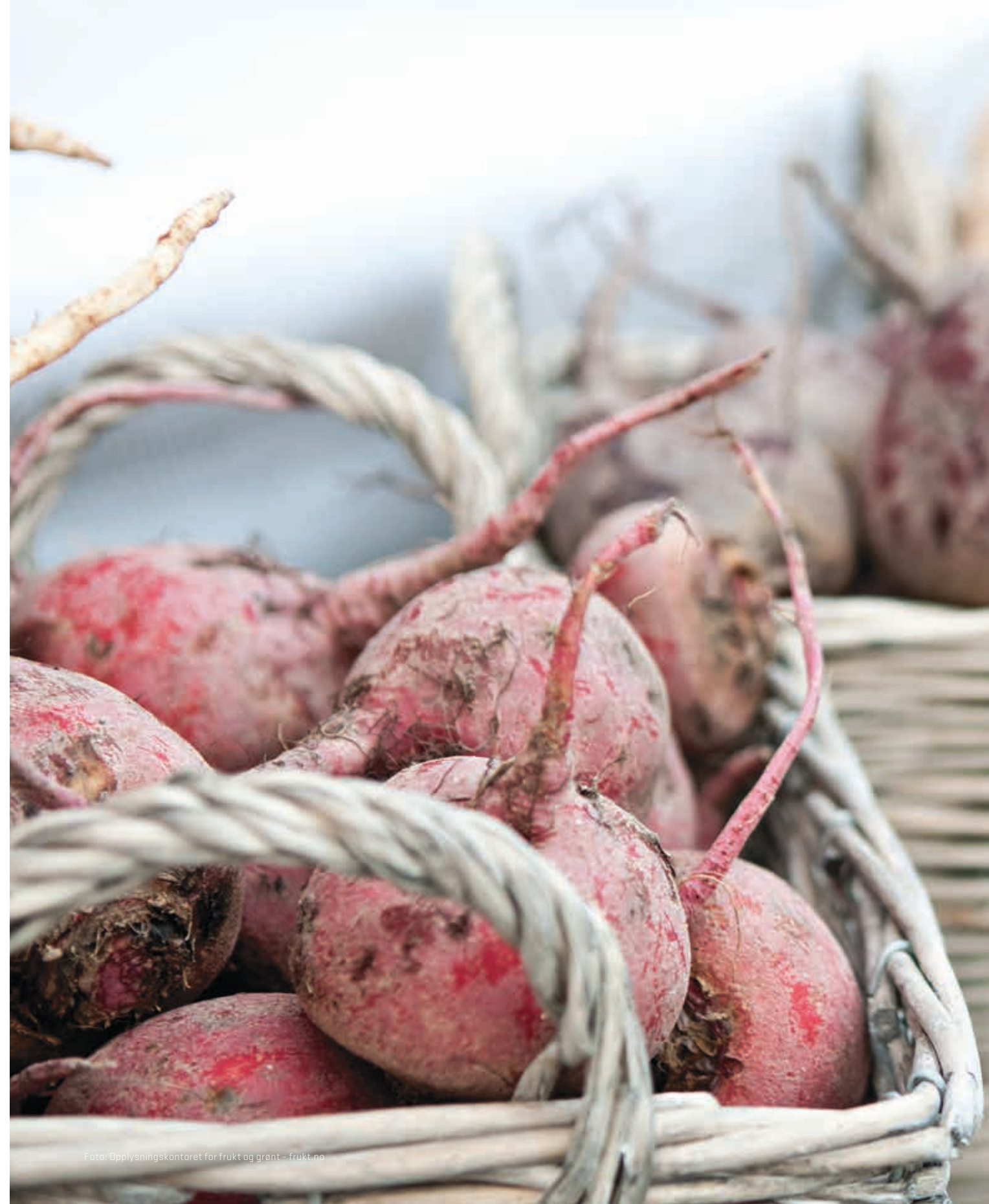
At stavmikseren inntar de fleste kjøkken bidrar til at velsmakende puréer, supper og sauser laget helt fra bunnen bare er et kvarters tid unna. Wok og bakte rotgrønnsaker er også en vinner i tiden som ber om et godt utvalg av ulike typer og farger av rotgrønnsaker. Lavkarbohysteriet kom og truet salget av rotgrønnsakene, men stilnet av igjen. Alle rotgrønnsakene går rett inn i "5 om dagen" og bidrar derfor til bedre helse i befolkningen. Og våre produsenter er med. Selleriprodusentene jobber for bedre lagringskvalitet utover vinteren. Kålrotprodusentene samarbeider om penere salgskvalitet på filmet vare.

"Nye" røtter

Parallelt med denne gode utviklingen gjøres en viktig jobb hos flere av Gartnerhallens produsenter med utvikling av et større utvalg av spennende rotgrønnsaker. Jordskokken har blitt et viktig element i gourmetmaten, og våre produsenter Gjør og Paulshus/Larsen utvikler sin produksjon i godt samarbeid. Rødbeten har fått følge av fargeglade "søsken"; gulbete, hvitbete og den

rød-hvit-stripete chioggiabeten. Den skjeggete havrerota har av matekspertene blitt betraktet som skikkelig nyhet og ble nominert til Årets Nyskapning i Det norske måltid 2012. I støpeskjeen ligger en storborrerot, som ble født på Hasle gård i 2012. BAMA ønsket seg norsk-dyrket pepperrot som har bedre kvalitet og større leveringssikkerhet enn importen. Produsentene Hasle og Reier har startet jobben med produksjonsutvikling av pepperrot, og resultatet etter to år er at smaken på denne sterke krydderrota er kraftige og bedre, samt at kvaliteten er bedre enn på import. Med noen flere år med utvikling tror produsentene det skal være mulig å være leveringsdyktig året rundt. Wirgenes og Hegsvold gård utvikler spennende utvalg av gulrøtter, blant annet i "alle regnbuens farger". Samarbeidet med landbruksrådgivingen, pakkeri, BAMA og Opplysningskontoret for frukt og grønt (OFG) bidrar til at utviklingen går raskt i riktig retning.

Det begynner å bli et utvalg av rotgrønnsaker vi kan være veldig stolte av!

2012 BLE ET REKORDÅR!

Frukt og grønt er inne i en god vekstperiode, og særlig var veksttakten i høsten 2012 høy. Omsetningstallene fra fjorårets siste seks måneder viser at salget av ferskvarer til Bama-Gruppen økte med 12 prosent i mengde og 20 prosent i verdi.

For hele året var tilsvarende utviklingstall henholdsvis 5 prosent og 14 prosent. At verdiveksten er større enn mengdeveksten er positivt for produsentene i alle regioner. Det er et resultat av økte priser og at forbrukerne velger dyrere kvaliteter enn tidligere.

- Gartnerhallen hadde i 2012 et mål om å øke omsetningen med 8 prosent, og dette oppnådde vi med klar margin, sier Arnt Foss, daglig leder i Gartnerhallen. Omsetningen er et mål på medlemmenes markedsadgang og et mål Gartnerhallen søker å nå gjennom tilpasset produksjonsplanlegging, prissetting, utviklings-

arbeid og organisasjonsarbeid. Utviklingen i industri-markedet har gått tilbake med 7 prosent i mengde og 5 prosent i verdi. Markedsadgangen for Gartnerhallens medlemmer har økt med 3 prosent i mengde og 12 prosent i verdi.

De fleste produktgruppene hadde vekst i siste halvår i 2012. De seks produktgruppene med størst vekst i mengde er disse (Andel i prosent er den mengdeandel produktgruppen utgjør av totalen):

Produktgruppe	Økning i tonn	Økning i %	Andel i %
Potet	3200 tonn	12 %	37 %
Gulrot	1000 tonn	11 %	12 %
Kålrot	750 tonn	20 %	5 %
Jordbær	710 tonn	42 %	3 %
Epler	525 tonn	22 %	4 %
Tomat	420 tonn	15 %	4 %

Selger mer potet
Poteter er produktgruppen som har størst økning målt i mengde, med 3200 tonn mer omsatt enn året før.

- Vi ser ingen tydelig grunn til økningen annet enn at det generelt har vært stort forbruk og salg i butikkene. Dessuten kan det ha vært slik at importandelen av totalomsetningen er redusert.

For hagebær som rips, solbær og hageblåbær er økningen størst i prosent. Denne produktgruppen opplevde en økning på 12 tonn, hvilket er 127 prosent mer enn året før.

- Det har vært en målrettet satsing på nisjeproduktene, og dessuten har det vært et godt år avlingsmessig. Jordbær er produktgruppa som har hatt størst vekst i verdi, altså oppgjøret til produsent. Veksten for jordbær var 27 millioner kroner, tilsvarende en økning på 42 prosent.

- Vi har fått med flere jordbærprodusenter, og det har vært et bra samarbeid mellom produsentene om prissettingen. Prisene har vært stabile, og butikkene har satset mye på bær. På bær har det vært mye lokkevarer og prisfight mellom butikk-kjedene. Veksten i bær har vært god og kom litt overraskende på oss. Vekst for potet og bær gir store utslag ettersom dette er store kulturer.

Vekst i vest
Alle Gartnerhallens regioner har hatt vekst. Den største veksten finner vi i region Vest (Hordaland, Sogn og Fjordane og Møre og Romsdal) med 45 prosents verdivekst.

- I 2013 er vi avhengige av at butikkene fortsatt satser på frukt og grønt og at det gjøres en god jobb gjennom hele verdikjeden.

Gartnerhallen opplevde jevn og god vekst fram til 2008 da finanskrisen kom.

- Da dabbet det av, og kurvene har vært ganske flate fram til siste halvår 2012, da det tok litt av. Tilgangen på importvarer er litt knappere, og da er det lettere å få til vekst for norskproduserte varer. Dette vil svinge, men vi er inne i en positiv trend, sier Foss.

Gartnerhallen har sammen med Bama-Gruppen ambisjoner om fortsatt vekst. I en felles strategi til 2015 er det målsatt en årlig verdivekst på 8 prosent og en økt norskandel for de produktgruppene som kan produseres i Norge.

Gartnerhallen har sammen med Bama Gruppen ambisjoner om fortsatt vekst. I en felles strategi til 2015 er det målsatt en årlig verdivekst på 8 prosent og en økt norskandel for de produktgruppene som kan produseres i Norge.

Vekstmålene for utvalgte produktgrupper for 2013 målt i mengde er:

Produktgruppe	Vekst
Jordbær	10 %
Urter	10 %
Bringebær	10 %
Gulrot	6 %
Løk	6 %
Veksthussalat	6 %
Potet	4 %
Tomat	4 %
Salat friland	4 %
Agurk	3 %

MARKEDSKAMPANJEN 2012

Med en klar målsetting om å oppnå økt forbrukervekst ble det i 2012 også gjennomført en stor markedskampanje. Kampanjen er et spleiselag mellom Gartnerhallen og BAMA, og i tillegg til at NytNorge bidrar og synliggjøres.

Kampanjen tok utgangspunkt i store utvalgte produkter. Det ble lagt vekt på at flere kulturer og produsentgrupper skulle være representert, samt at presentasjonen av disse ble tilpasset hovedsesongen for norsk produksjon. Produktene som ble benyttet var; nypoteter (uke 26), tomat (uke 27), blomkål (uke 28), salat (uke 29), gulrot (uke 30), vårløk/purre (uke 31) og moreller/bringebær (uke 32). Gjennom disse sju ukene var det 49 helsider i VG og omfattende utendørsreklame i hele Norge.

Ferskhets er en viktig driver for forbruker til å velge norske grønnsaker. Kampanjen tok mål av seg å lære forbruker å bruke varene, og da formidle enkle løsninger på hvordan lage mat. Fokus på barn, enkel tilberedning, fristende og god smak er stikkord som kampanjen var bygget på. Flere og flere forbrukere planlegger middagen i butikken, og BAMA har derfor også utviklet grønnsaksapplikasjon med mye spennende innhold om grønnsaker, tilberedningsmåter osv. Det har vært en viktig faktor å utnytte samspillet mellom media – butikk – applikasjonsløsninger, og BAMA har her benyttet reklame på TV for å lære opp forbruker.

Målsettingen var å bygge preferanser og økt salg. Resultatet viser stort volum og verdivekst for alle kategorier i kampanjeukene, og ga ellers en positiv vekst hele sommeren sett under ett. Det er viktig å være kampanjeorientert, og markedsføring er svært avgjørende for omsetningen. Vekst drivere er tilgjengelighet, ferske kvalitetsvarer, kunnskap om produktene og inspirasjon til en sunn og aktiv livsstil.

BAMA har som mål å bidra til motivasjon og inspirasjon til en sunnere livsstil hvor kosthold og aktivitet er sentrale stikkord. Målgruppen er spesielt barn og unge, og disse nås først og fremst gjennom idrett, barnehage og skole, i tillegg til helse/omsorg. Kunnskap og kunnskapsformidling er viktig.

VELLYKKET GARTNERKONGRESS

Gartnerkongressen i Loen, første helga i november, ble et meget vellykket arrangement. De faglige innleggene dekket et bredt spekter fra marked til plantevern, ispedd en del landbrukspolitikk.

BAMA og NorgesGruppen signaliserte svært positive utsikter mht. økt norsk produksjon og store muligheter for betydelig verdiskaping i grøntsektoren. Statssekretær Harald O. Buttedahl åpnet for import av epletrær, og deltagerne fikk høre at det er mange likheter på landbrukssektoren i Norge og EU, og begge står foran store utfordringer, men også store muligheter. Styreleder påpekte viktigheten av samarbeid i verdikjeden for å nå ambisiøse målsettinger.

Styreleder Anders Nordlund ønsket velkommen til en kongress for inspirasjon, faglig påfyll og møte med gode kolleger og samarbeidspartnere. For mange har det vært en krevende klimatisk vekstsesong, og vi står overfor mange utfordringer, men også en rekke muligheter framover. Anders Nordlund brukte dette som bakgrunn for å påpeke viktigheten av at næringa og myndighetene nå må jobbe sammen for å nå målsettingene om en betydelig vekst i norsk grøntsektor de kommende åra. Det er viktig at vi i grøntnæringa samarbeider for å utnytte ressursene optimalt for felles interesser. Samarbeid i verdikjeden framstår som helt vesentlig for at Gartnerhallen skal lykkes med å nå sine strategiske målsettinger. Gartnerhallen er da også godt i gang med en samhandlingsstrategi sammen med Bama. Målsettingen er å gi våre kunder, og dermed våre eiere, fremtidig konkurransekraft. – Selv om vi er forhandlingsmotparter, er det bare gjennom et tett samarbeid med gjensidig

respekt at det kan skapes økte verdier for alle gjennom verdikjeden for frukt og grønt, sa Nordlund. – I dette ligger også at produsentene må ha en sunn og bærekraftig økonomi for sin videre satsing. Dette må vi ha fokus på da vi på stadig flere sektorer i norsk landbruk ser at råvaretilgangen svekkes og norskandelene går ned, stikk i strid med uttalte politiske målsettinger, sa styreleder i sin velkomsttale.

Norskandelen i BAMA skal øke

Administrerende direktør Rune Flaen i BAMA viste til målsettingen om å øke salget i BAMA av ferske, norske kvalitetsprodukter med 8 prosent per år, og at norskandelen skal økes fra 30 til 33 prosent innen 2015. Det er et betydelig vekstpotensial for sektoren, og undersøkelser blant forbrukerne viser betydelig økt interesse for helseriktig kosthold – noe vi må utnytte, da frukt og grønt spiller en vesentlig rolle i denne sammenheng. Trender viser at flere og flere spiser middag hjemme hver dag, noe som igjen kan gi en positiv effekt på bl.a. potetforbruket. Det er en økende tendens til at forbruker er villig til å betale mer for kortreiste norske produkter, og her har Gartnerhallen store muligheter til å utnytte sin posisjon. Frukt og grønt er en av de viktigste kategoriene i dagligvarehandelen, og et stort utvalg av frukt og grønt er ekstremt viktig for forbrukernes valg av butikk. I tillegg er ferskhets og smak de viktigste driverne for økt forbruk.

Frukt og grønt gir konkurransekraft

NorgesGruppen med Meny i spissen, kunne fortelle at frukt og grønt er den viktigste kategorien i dagligvarehandelen, og at det er denne som gir handelen konkurransekraft. Leder for profilhuset Meny-Ultra Vegard Kjuus, fortalte om deres satsing på å være best på å gi forbrukerne en god handleopplevelse, et spennende vareutvalg bl.a. på ferskvarer, og gjennom dette ha de mest fornøyde og lojale kundene.

Kategorisjef for frukt og grønt i NorgesGruppen Pål Westby, fortalte at det er i ferd med å skje en rekke endringer i forbrukertrendene, noe som slår positivt ut for frukt og grønt og norske produkter. I en undersøkelse sier over halvparten av de spurte, at utvalg og kvalitet på frukt og grønt betyr mest for valg av innkjøpsted. Hjemmemiddagen blir stadig viktigere, og annen hver middag lages, i flg. undersøkelsen, fra bunnen av. Dette, sammen med at interessen for matens opprinnelse har økt betydelig, er noe som slår positivt ut for framtidig norsk produksjon.

Åpner for import av plantemateriale

Statssekretær Harald O. Buttedahl kunne i sin tale bekrefte at Landbruks- og matdepartementet nå har vedtatt at det skal åpnes for import av plantemateriale til epletrær. Begrunnelsen er å bidra til økt produksjon og for å støtte opp under den optimismen som råder i

fruktnæringa. Om leveransen av plantemateriale skal baseres på norsk produksjon og dagens importregime, altså tillatt for plommer og morell, men forbudt for epler og pærer, er Buttedahl redd for at det vil ta for mange år før norske planteskoler igjen er leveringsdyktige på trær, og særlig etter de siste funnene av heksekost. Buttedahl omtalte også tollvernet og viktigheten av dette, også for grøntsektoren. Grøntsektoren er betydelig mer avhengig av markedet enn de andre store sektorene i landbruket. Det er relativt få politiske virkemidler for grøntsektoren, men til gjengjeld har vi Grøntprodusentenes Samarbeidsråd (GPS) som administrerer regulerings- og avsetningstiltakene på en meget bra måte. I dette systemet utføres det et omfattende og viktig arbeid med stor betydning for lønnsomheten i frukt- og grøntnæringen.

Nasjonale utfordringer i grøntnæringen

Reidar Almås fra Norsk Bygdeforskning la fram sin analyse av situasjonen for norsk landbruk, og trakk noen linjer om hvordan ting kan endre seg gitt endret politisk makt, f.eks. regjeringsskifte neste høst. Den faktiske utviklingen viser økende import på de aller fleste varer. Dette bidrar til en utvanning av det norske produsentmiljøet, og skaper en usikkerhet som bl.a. medfører at norske produsenter kvier seg for å foreta nødvendige investeringer. Det norske kostnadsnivået er en utfordring i selg selv, og en konkurransedyktig norsk grøntsektor er

STATSSEKRETÆR HARALD OSKAR BUTTEDAHL PÅ GARTNERKONGRESSEN 2012.

helt avhengig av et effektivt og velfungerende tollvern. Almås oppfordrer den norske bonden til å være offensiv, ta i bruk ny teknologi, utnytte fortrinnene ved ferskhet, kortreist og ikke minst legge vekt på produktutvikling. Det er viktig å bygge politiske allianser, tenke strategisk samhandling gjennom verdikjeden og ha tro på det en driver med.

Sammenligning av landbruket i EU og Norge
Bjørn Eidem, Norges landbruksråd i Brussel, kunne fortelle at produsentorganisasjoner er de grunnleggende aktørene i regimet for frukt og grønt i EU. I møte med stadig sterkere konsentrasjon på kjøpersiden i markedet, bidrar slike grupperinger på selgersiden til å styrke produsentenes markedsposisjon. Frukt- og grøntsektoren i Norge representerer 16 prosent av førstehåndsverdien i jordbrukssektoren, og mottar 2,5 prosent av jordbruksstøtten. Til sammenligning utgjør frukt- og grøntsektoren i EU 17 prosent av førstehåndsverdien, og mottar 4 prosent av jordbruksstøtten. Altså ikke de store forskjellene, og i alle fall ikke i favør Norge når det gjelder tilskudd. EUs målsetting for frukt og grøntpolitikken er å bidra til at sektoren blir mer konkurransedyktig og markedsorientert. Det må etableres tiltak for å unngå de store inntektssvingningene. Det er en klar målsetting i EU at forbruket av frukt og grønt skal økes, og produksjonen skal i størst mulig grad drives med miljøvennlige drifts- og produksjonsteknikker.

Sosialt samvær og konkurranser
I tillegg til å gi deltagerne faglig påfyll, er Gartner-

kongressen også en særdeles viktig møteplass for å knytte kontakter og dele erfaringer med kollegaer. Vi takker sponsorene som deltok med stands og gjorde kongressen mulig.

Også i år ble den tradisjonsrike duellen mellom BAMA og Gartnerhallen arrangert. Begge stilte med sterke lag som konkurrerte i fotball, tautrekking og til slutt svømmestafett. BAMA vant to av tre øvelser, og gikk dermed seirende ut av årets duell. Gratulerer!

Godt planlagt og gjennomført arrangement
Gartnerhallen Vest stod som arrangør av Gartnerkongressen 2012. Arrangementskomiteen med Ivar Slinde i spissen hadde lagt mye arbeid i planleggingen, og hadde god kontroll på gjennomføringen. Kongressens konferansier Finn Tokvam, journalist og humorist i NRK, holdt et godt og underholdende grep på regien, både mellom foredragene og under festmiddagen.

En deltagerundersøkelse i etterkant av Gartnerkongressen 2012, bekrefter at det var stor tilfredshet med arrangementet. Undersøkelsen ga bl.a. høy score på at Gartnerkongress gir stort faglig utbytte, gir inspirasjon til videre arbeid i og for næringa, og ikke minst at det er en sosial og hyggelig møteplass. Deltagerundersøkelsen ga også en del tilbakemeldinger og synspunkter med forslag til endringer for senere kongresser. Erfaringer og innspill videreformidles til neste arrangør, som er Gartnerhallen Rogaland, og Gartnerkongressen 2014.

RAGNHILD EGGEN VIKEN FRA GARTNERHALLEN OG GRO JOHANNESSEN FRA VETERINÆRINSTITUTTET, UNDER EN AV INSPEKSJONSRUNDENE.

VEG-I-TRADE

Prosjekt som skal identifisere kjente og kommende farer i forhold til klimaendringer og globalisering, og hva dette kan bety for mattrygghet i frukt og grønnsaker. Målet er å utvikle verktøy for overvåkning, håndtering og forhindring av slike farer.

Veg-i-Trade er et 4-årig EU-finansiert prosjekt (2010-2014) som handler om effekten av klimaendringer og globalisering på mattryggheten i frukt og grønnsaker. Prosjektet har 22 partnere fra 10 land, der de ulike klimasonene i Europa, sammen med store frukt- og grønteksporterende land som Brasil, Sør-Afrika, Egypt og India er representert. Norske partnere er Veterinærinstituttet (VI), Norges Veterinærhøgskole (NVH), NIVA og Gartnerhallen SA. De norske partnerne er spesielt involvert i arbeidspakkene som handler om vann (NIVA), mikrobiologisk risikovurdering (VI, NVH og Gartnerhallen), samt arbeidet som går på å utvikle verktøy for å vurdere kvalitetssikringssystemer langs hele frukt- og grøntkjeden (VI og Gartnerhallen).

I 2012 har vi jobbet med kvalitetssikring og prøvetaking i produksjonskjeden. Verktøyene som er brukt er HSMS (Horticultural Safety Management System) og HAS (Horticultural Assessment Scheme). HSMS er et spørreskjema som gir et bilde/diagnose av en bedrifts kvalitetssikringssystem (KS-system). HAS er en prøvetakingsplan der prøver blir tatt på kritiske punkter for å se om KS-systemet gjenspeiler seg i den bakteriologiske kvaliteten av produktet. Hypotesen er at et velfungerende KS-system vil resultere i produkter av høy (bakteriologisk) kvalitet.

Spørreundersøkelsen og prøvetakingen blir utført i alle de deltakende landene slik at man kan sammenlikne produksjonssystemer, kvalitetssystemer og bakterio-

logisk kvalitet av produktene i de ulike landene. Gartnerhallen er bindeleddet mellom primærprodusentene og Veterinærinstituttet som har vært ansvarlig for disse undersøkelsene. HSMS-undersøkelsene har blitt gjennomført som intervjuer der både Gartnerhallen og Veterinærinstituttet har deltatt, mens Veterinærinstituttet har gjennomført prøvetakingen og de bakteriologiske analysene (HAS). I Norge har vi konsentrert oss om salat- og jordbærproduksjon, og besøkt seks salatprodusenter og fire jordbærprodusenter. I tillegg er det gjennomført tilsvarende undersøkelser hos BAMA Trading og BAMA Industri.

Resultatene er under behandling, og de norske deltakerne vil få presentert resultatene fra Norge i et møte midt i mars. Resultatene som foreligger fra deltakende land skal presenteres og diskuteres på prosjektmøte i India i slutten av mars 2013.

Undersøkelsen gjennomføres på samme måte i en rekke land, både innen EU og utenfor, slik at en kan få sammenlignet tilstanden og på sikt redusere risiko for matbårne sykdommer innen frukt, bær og grønnsaker. Hele prosjektet skal resultere i bl.a. identifisering av kjente og kommende farer, verktøy for overvåkning, håndtering og forhindring av slike farer. Dermed vil man være bedre rustet i forhold til hvilke utfordringer klimaendringer og globalisering kan ha på mattrygghet i frukt og grønnsaker.

GARTNERHALLEN GJENNOM ÅRET

JANUAR

”Et sunt løft for Norge”

”Et sunt løft for Norge” var Gartnerhallens budskap til Næringskomiteen, i høringen av Regjeringens nye stortingsmelding om landbruks- og matpolitikken - ”Velkommen til bords”. Myndighetene oppfordrer til å spise dobbelt så mye frukt og grønnsaker, og det etterlyses et større mangfold av norske produkter. MEN, vilkårene for de som skal produsere blir stadig dårligere. Gartnerhallen mener derfor det må etableres en landbrukspolitikk og støtteordninger som i større grad legger til rette for innovasjon og utvikling av nye kvaliteter, konsepter og produkter. Handlingsrommet i tollvernet må brukes optimalt. Frukt- og grøntsektoren har behov for en forutsigbar og bærekraftig produksjonsøkonomi, som igjen vil være grunnlag for økt norskandel og økt selvforsyningsgrad. I tillegg må landbrukspolitikken speile ambisjonene om å skape en sunnere og friskere befolkning, med de store samfunnsøkonomiske gevinster det vil gi.

FEBRUAR

”Gartnerhallen 2015” - ny strategisk plan

Landsstyret vedtok i møte den 17. februar ny strategisk plan - Gartnerhallen 2015. Ambisjonen i planen er at Gartnerhallen skal være den beste leverandøren av norsk frukt og grønt og oppnå en omsetning på 2,0 mrd i 2015. Planen har satt mål for økonomi og strategisk intensjon for de fire prioriterte fokusområdene, marked og salg, robust produksjon, medlemsorganisasjon og innovasjon og utvikling. Gartnerhallen er et landsdekkende samvirkeforetak av dyktige grøntprodusenter som sikrer forbrukerne etterspurte frukt- og grønt produkter – med basis i et sterkt fagmiljø og gode leveringsavtaler som sikrer produsentenes lønnsomhet. Visjon: Gartnerhallen - Dyrker godt liv!

MARS

Anders Nordlund ny styreleder i Gartnerhallen SA

Gartnerhallen SAs årsmøte ble avholdt på Thon Hotel Opera i Oslo den 28. mars 2012. Anders Ragnvald Nordlund ble valgt til ny styreleder. Anders er 44 år gammel og kommer fra Vormsund i Nes kommune i Akershus, der han driver potetdyrking til industri og konsum. I perioden 1993 - 2005 arbeidet han i Landbruks- og matdepartementet, den siste tida som avdelingsdirektør. Han har også laget utredninger for Norsk institutt for landbruksøkonomisk forskning og vært styreleder for Årnes kornsilo og mølle.

APRIL

Testing av ny lovende metode mot rognebærmøll

Bioforsk har utviklet en metode der en bruker planteluktstoff for å lokke rognebærmøll i feller. Metoden er lovende fra laboratorieforsøk, og tiden er inne for å teste metoden i storskalaforsøk. Tiltaket er et ledd i å redusere bruken av plantevernmidler. Produsenter fra Gartnerhallen deltok i denne uttestingen av rognebærmøllfellene. Fellene kan brukes på flere måter, alt etter som hvor effektive de viser seg å være. Målet er at fellene kan brukes til massefangst av rognebærmøll, og dermed til bekjemping. Men om fellene ikke fanger nok til å kunne brukes til bekjemping, kan de brukes til fastsetting av skadeterskler og til lokal overvåking. I dag baseres varslingsprognoser som kun gir et forvarsel om fare for angrep. Prognosene gir ikke lokal varslingsprognose, slik som fellene kan. Metoden kan være nyttig både for konvensjonell og økologisk epledyrking, og storskalaforsøkene skal prøve å finne svar på hvordan man kan bruke fellene.

MAI

Årets første nypoteter til Kongen

Trinelise Udjus fra Reddal i Grimstad leverte personlig de første nypotetene på slottet 21. mai, på vegne av seg selv og kollega John Gaute Lunden. Tilfeldigvis var dette samme dag som landbruksnæringa gjennomførte "Opp-tog for økt matproduksjon" i Oslo, og Grimstadbonden fikk dermed bidratt til denne markeringen på sin spesielle måte.

- Det var artig å være den første med årets nypoteter, og spesielt spennende å få levere disse på slottet som gave til kongeparet, sa Trinelise som håpet Kongen og Dronningen satte pris på nye poteter på middagsbordet.

Årets første nypoteter var av sorten Juno. Det skulle vise seg at det kalde været gjorde at det gikk et par uker før det ble fart i opptakinga, slik at nypoteter også kunne komme på markedet til resten av landet. Tidligpotetene hadde flere steder blitt satt noe tilbake pga. frostskafer, men ut over det viste det seg å bli et år med meget bra kvalitet og kvantum.

JUNI

Sommerfest med Findus

Findus og Gartnerhallens sommersamling foregikk i år på Nøtterøy med markdag og sosialt samvær. Markdagen startet med oppmøte hos Hans Jacob Fosaas. Hovedfokus for dagen var produksjonen på purre, kålvekster og bønner, samt GH-dokumentasjon. Noen produsenter fikk også med seg interessante potetforedrag på Gjennestad Gartnerskole, der Norsk Landbruksrådgiving arrangerte potetfagdager. Potetfagdagen hadde spesielt fokus på hypping og jordløsning.

Findus er en av flere store industrikunder til Gartnerhallen. Råvareproduksjonen til Findus skjer hos Gartnerhallens produsenter i både GH Mjøsen, GH Viken og GH Sør. Produksjonen omfatter store mengde poteter og gulrot, men også blomkål, rosenkål, erter, purre og selleri med mer.

JULI

Nye målpriser for frukt, grønnsaker og poteter

I de årlige jordbruksavtalene avtales det målpriser på ulike varer og varegrupper av jordbruksprodukter. Målprisene skal være priser som jordbruket reelt sett skal kunne oppnå ut fra balanserte markedsforhold, det fastsatte importvernet og de markeds- og reguleringsmulighetene som er til disposisjon. Dessuten vil prisfastsettelsen gjennom målprissystemet være et hovedvirkemiddel for å regulere markedene for jordbruksvarer. For grøntsektoren omfatter ordningen med målpriser matpoteter, 10 grønnsakslag og epler. Hovedprinsippet er at den norske produksjonen av de vareslag som inngår i målprisordningen, skal ha tollbeskyttelse. Dersom noteringsprisen i to uker på rad overskrider vedkommende vares øvre prisgrense, kan SLF vurdere administrative tollnedssettelse. Bl.a. pga. sterkt importpress, har en de siste årene ikke klart å ta ut avtalt målpris på flere av de store grønnsakskulturene.

AUGUST

Global G.A.P.- sertifisert grønnsakprodusent

Bjertnæs Salat er landets første produsent av frilandsgroennsaker som nå er Global G.A.P. sertifisert. Global G.A.P. er et internasjonalt kvalitetssystem for primærproduksjon. Navnet er forkortelse for Global Partnership for Good Agricultural Practice. Årsaken til at Bjertnæs Salat har valgt å gjøre dette er et strategisk mål om å bli bedre og på linje med de beste i Europa. Et verktøy de beste i Europa bruker er Global G.A.P. Åsmund Bjertnæs, som har ledet prosessen i bedriften, sier at dette er et system som vil gjøre dem flinkere. Systemet inneholder mye risikovurdering og bidrar til å hindre feil i produksjonen. Gartnerhalen har i 2012 utvidet funksjonen i GH Dokumentasjon slik at klienten støtter kravene i Global G.A.P. Tidligere har de norske eksporterende morellpakkeriene og deres produsenter i Telemark, Hardanger og Lærdal, blitt Global G.A.P. sertifisert.

SEPTEMBER

Gartnerhallen på Matstreif

Rådhusplassen var fylt til randen av ivrig selgende produsenter, informasjonsboder og ikke minst besøkende. Totalt var det ca 150.000 mennesker innom arrangementet. Mange av dem besøkte også Gartnerhallens flotte stand. Vi hadde tatt mål av oss å presentere et mangfold av de mer utradisjonelle varene innen norsk frukt og grønt. Dette for å vise at vi er nytenkende og jobber med produktutvikling, og at det faktisk finnes utrolig mange alternativer. Mellom 30 og 40 spennende produkter i ulike farger, størrelser og fasonger gjorde folk nysgjerrige på Gartnerhallen. De besøkende ble fortalt unikheten ved chioggiabete (polkabete), romanesco, aspargesbønner, og alle de andre produktene som utgjorde en flott ramme rundt standen. Vi takker produsentene som leverte råvarene og som bemannet standen. Dere representerte Gartnerhallen på en meget god måte! Utviklingssjef Pernille Rød Larsen ble intervjuet på direkten i NRK Morgennytt. Det ble et flott oppslag om beter, lilla blomkål og karborrerot. Det var tydelig at dette trakk folk til standen vår. Blomkålen ble utsolgt på få timer.

OKTOBER

Vekstmuligheter i grøntsektoren

I stortingsmeldingen om Landbruks- og matpolitikken, Meld. St 9 (2011-2012), har grøntsektoren blitt pekt ut som et satsingsområde. I forkant av årets jordbruksforhandlinger la Statens landbruksforvaltning (SLF) fram rapporten "Vekstmuligheter i grøntsektoren". I rapporten blir mulighetene og aktuelle tiltak for å øke norsk produksjon av frukt, grønt og poteter vurdert. Gartnerhallen SA og Norsk Gartnerforbund har sammen med faglagene, sendt brev til landbruksministeren og foreslått at det nedsettes et utvalg som får i oppdrag å bygge videre på det arbeidet som allerede er utført av SLF. I brevet påpekes viktigheten av at næring og forvaltning sammen identifiserer flaskehalser og muligheter med tilhørende tiltak. Det ble ikke noe offentlig nedsatt utvalg, men næringa tok selv grep og satte i gang et arbeid med tanke på å komme med konkrete innspill i forkant av jordbruksoppgjøret 2013.

NOVEMBER

Åpner for import av eple- og pæretrær

- For å bidra til økt produksjon og for å støtte opp under den optimismen som råder i fruktnæringa, mener vi det er nødvendig å åpne for import av plantemateriale for kjernefrukt, sa statssekretær Harald Oskar Buttedahl da han innledet på Gartnerkongressen i Loen.
- Om leveransen av plantemateriale skal baseres på norsk produksjon og dagens importregime, altså tillatt for plommer og morell, men forbudt for epler og pærer, er jeg redd for at det vil ta for mange år før norske plante-skoler igjen er leveringsdyktige på trær, og særlig etter de siste funnene av heksekost, sa Buttedahl i sitt innlegg i Loen.

Dette er i tråd med Gartnerhallens tidligere vedtak om at det må arbeides for å etablere import av sertifiserte planter av eple og pære fra sikre soner i EU, forutsatt at det tas fornuftige plante-helsevurderinger. Gartnerhallen er samtidig opptatt av at det fortsatt skal være utviklingsmuligheter for norsk produksjon av plantemateriale.

DESEMBER

Havrerot til finalen i "Det Norske Måltid 2012"

Roy og Katrine Hasle produserer havrerota som er en av finalistene i klassen Nyskaping, i "Det Norske Måltid 2012". Hasle holder til i Østfold og representerte dermed laget "Østpå". "Det Norske Måltid" har som målsetting å synliggjøre lokale og regionale råvarer, og derigjennom styrke primærnæringene og foredlingsbedriftene innen norsk matproduksjon. Stiftelsen Norsk Matkultur med Harald Osa i spissen, er matfaglig koordinator og prosjektleder for prosjektet som nå også er en tv-serie. Formålet med tv-serien er å formidle matglede og kunnskap om norsk mat til hele den norske befolkning.

POTENSIAL I NORSK JORDBÆRPRODUKSJON

Jordbærmarkedet har vært i sterk økning de siste åra. Men importen øker mens norskandelen blir stadig mindre. Flere typer forpakninger og produksjonsklare planter kan bidra til å øke volumet av norsk jordbær. Gartnerhallen fikk flere nye jordbærprodusenter i 2012. Det bidro til salgsøkning, og i tillegg ble det gode avlinger.

– Bær har hatt en så stor økning at BAMA har gjort bær til en egen varegruppe, sier Thorleif Müller, kulturansvarlig for jordbær i Gartnerhallen. Gartnerhallen har i sitt system cirka 80 jordbærprodusenter som dyrker på til sammen anslagsvis 6000-7000 dekar.

Samtidig har også importen økt. I 2011 ble det importert 7.500 tonn jordbær til Norge. I 2012 hadde importen økt til 10.000 tonn.

Norsk produksjon har vært relativt stabil samtidig som importen øker. Dermed har markedsandelen for norske jordbær gått ned.

– Vi har prøvd å ta grep for å bli bedre. Det er mange grunner til at vi har stagnert, men nå er det stadig viktigere å utvikle den norske produksjonen. Prisdifferensiering kan være en veg å gå, for det skal lønne seg å produsere jordbær av høy kvalitet, sier Müller.

Differensiering bør også komme i størrelsen på forpakningene som tilbys kundene. Tradisjonelt er det kun kurver med 500 gram jordbær som legges fram for salg. – I denne sammenheng er det mye å lære av tomatprodusentene. De har utviklet seg fra kilopakninger og løsvekt til en hel rekke forskjellige typer tomat i mange ulike forpakninger. Dermed har de også klart å øke prisene. I fjor jobbet vi med å få inn en ny klassifisering i sortimentet, nemlig en 350 grams kurv med større bær. Det fikk vi igjennom, men det slo dessverre ikke til. Vi prøver igjen i år med strengere kvalitetskontroll, for det er veldig viktig at bedre bær kan oppnå bedre pris.

Høsteklare etter 60 dager

Müller tror det vil ta tid å få med samtlige jordbærprodusenter på slike endringer. Norske jordbærdyrkere har dessuten mange klimahensyn å ta som dyrkerne lenger sør i Europa ikke behøver å forholde seg til. – Jordbær dyrking er på mange måter ekstremt, for det

THORLEIF MÜLLER, KULTURANSVARLIG
FOR JORDBÆR I GARTNERHALLEN

skjer så mye på kort tid. Det kan hjelpe å få tilgang til produksjonsklare planter. Da får vi en lengre høstese-søng og mer levelige arbeidsforhold. Med slike planter kan vi jevnlig plante jordbærplanter som trenger kun to måneder på å bli høsteklare. Da kan du ha færre mennesker i sving i en lengre periode.

I dag planter de fleste jordbærdyrkere mange planter i mai for å få full avling året etterpå. Det kan plantes også i juli og august, men da går avlingene ned påfølgende år. – Det er få som høster fra ei plante i mer enn tre år før de fornyer feltet. Flere og flere går over til to år, noen også ned til bare ett år, for å få en bedre kvalitet. Bruk av produksjonsklare jordbærplanter kalles også programmert produksjon. – De settes i bakken på et tidspunkt, og 60 dager etter kan man begynne å plukke. Da blir det en styrt produksjon som gir bedre arbeidsfordeling over tid, samtidig som jordbærprodusenten blir leveringsdyktig over et lengre tidsrom.

Ifølge Müller er produsentmiljøet delt i synet på produksjonsklare planter og eventuell risiko dette vil medføre. – Noen i dyrkingsmiljøet er offensive og vil gjerne kunne utnytte de samme metodene som de proffe utenlandske produsentene som vi konkurrerer mot. Noen er opp-

tatt av hva som skjer i andre land, men plantematerialet utgjør en flaskehals. Andre igjen går i trygge oppgatte spor, inkludert meg selv. Men vi tar etter det som vi ser fungerer, for det er dyrt å prøve og lære av egne feil.

Tilgang på produksjonsklare planter har vært ikke-eksisterende. Importforbudet er den viktigste grunnen til det.

– Vi har fått til gode planter i Norge, men den plantetypen som brukes i programmert produksjon lar seg ikke lage i Norge annet enn i veksthus. Vi har en kald høst, og da får vi ikke kronetykkelsen og den utviklinga vi vil ha på planten. Når det nå er åpnet opp for import av plantemateriale til epletrær, er det mulig at det samme vil skje for jordbær.

Jakten på den perfekte sort

I Norge dyrkes det cirka 7-8 sorter jordbær. Sammen med Korona utgjør Sonata og Florence de største volumene. Det ideelle ville vært en sort som både er god på smak og har en god holdbarhet.

– Noen synes nok det er altfor mange sorter i dag, og i sesongen er det en veldig variasjon fra dag til dag i kvalitet og størrelse. Færre sorter produsert av større produsenter kan bidra til en jevnere kvalitet, men da må det også blir bedre betalt for kvalitet. I dag er det slik at

så lenge du er over kvalitetsgrensa for reklamasjon, får du maksprisen. Det motiverer ikke til noe ekstra innsats fra produsenten.

Korona er jordbærsorten som er mest kjent. Samtidig gir den produsentene utfordringer.

– Korona er god på smak, men tung å dyrke og omsette. Den har den ”norske” smaken med høyest preferanse hos kundene. Samtidig er det vanskelig å holde kvaliteten på Korona gjennom transportleddet. Den bør selges så raskt som mulig med svært kort omløpshastighet.

Sonata har litt motsatte kvaliteter.

– Det er en del dyrkere som har gått over til Sonata. Den er billigere å produsere og har vist seg å gi høyere avling. Mange har nok lyst til å holde seg til den. Men det er ikke dermed sagt at den er bra for vår framtid, for den ligner mer på importbæra. Vi må bli flinkere til å skille på ulike bærkvalitet og styre ulike partier bær dit de gjør seg best.

Rollen som arbeidsgiver

Når Müller ser på seg selv og sine kollegaer i jordbærnæringa, ser han mange som er rundt 50 år gamle. Men det skjer mye i næringa som bør gjøre jordbærproduksjon interessant også for yngre krefter.

– Det er mulig å tjene penger på jordbær, men det er ikke bare bare å være arbeidsgiver for så mange personer i en veldig kort periode. Det gjør heller ikke betingelsene noe bedre at vi med norsk lønnsnivå har doble lønnsutgifter sammenlignet med konkurrentene. Allmenngjort lønnstariff er bra, men det gjør noe med konkurransekräften vår. Vi er kanskje de arbeidsgiverne i Norge som er mest avhengige av vær og vind. Likevel har vi ingen unntak fra Arbeidsmiljølovens paragraf 10, som regulerer maksimal arbeidstid. Slike unntak gjøres i andre næringer, men ikke i vår.

I jordbærproduksjonen er det en toukersperiode med veldig høy aktivitet. Da er ei legal arbeidsuke på maksimalt 40 timer i snaueste laget.

– En jordbærdyrker må også være arbeidsgiver. Frykten for å gjøre feil som arbeidsgiver er tung å bære for mange. Dette gjelder både om ulike tilsyn kommer med påpakninger eller om media skriver om næringa på en måte som gjør at en føler seg uthengt. Arbeiderne skal dessuten ha husrom. Å stille bolig til rådighet for mange mennesker i fire uker per år, uten at disse boligene kan brukes til noe annet ellers i året, er tungt å finansiere.

Det er med andre ord mange utfordringer utenom det rent agronomiske.

Import av plantemateriale er den store saken i jordbærnæringa. Dette overskygger det meste av andre ting for tiden, og Müller tror import av plantemateriale for jordbær sannsynligvis vil gi næringa et oppsving.

Det har skjedd i Sverige, et land som det er naturlig å sammenligne seg med. Ingen dyrkere der vil tilbake til det gamle regimet med importforbud, og svenskene er blitt mye proffere.

STIPEND TIL UNIVERSITETET FOR MILJØ OG BIOVITENSKAP (UMB)

Gartnerhallen og BAMA går sammen om å motivere dyktige ungdommer til å utdanne seg til å bli sterke fagfolk innenfor grøntsektoren. Et av tiltakene er etablering av et stipend med formål å fremme rekruttering til fagfeltet plantevitenskap og relaterte fagområder ved UMB. Stipendet skal tildeles studenter som arbeider med sin mastergrad innen Plantevitenskap, eller tilgrensende fagområder som rettes mot produksjon av grønnsaker, frukt, bær og poteter. Stipendet er på 25 000 kroner. Det kan tildeles 2 stipender pr år. Dette gjøres som et ledd i Gartnerhallens og BAMAs felles satsing på å styrke rekrutteringen av dyktige

ungdommer som kan bli gode fagfolk for grøntbransjen i fremtiden. Vi har også deltatt med stand på karriere dagen på UMB, invitert ferske plantevitenskapsstudenter til inspirasjonstur der vi har orientert om verdiene i frukt- og grøntproduktene. Det er viktig å formidle hva Gartnerhallen og BAMA er og gjør, og hvilke jobbmuligheter som finnes i bransjen med forskning, rådgivning, internasjonalt arbeid, produktutvikling, forvaltning, produksjon, salg markedsføring osv. Søkningen til plantevitenskap på UMB ser ut til å ha snudd og er i en positiv trend.

GRØNN VEKST

GRØNTBRANSJEN JAKTER PÅ VEKST I HELE VERDIKJEDEN

Et bransjeutvalg har sett på mulighetene for å ta ut vekstpotensialet i grøntsektoren. Hovedoppgaven i utvalgets arbeid har vært å komme med forslag til tiltak som kan styrke produksjonen av norske grønnsaker, frukt, bær og poteter.

Grøntnæringen, inkludert potet, står for nesten 16 prosent av produksjonsverdien av norsk jordbruksproduksjon. Norsk frukt, bær, grønnsaker og poteter blir produsert på en miljøvennlig måte og bidrar til en viktig del av kostholdet. Grøntnæringen har selv tatt et initiativ som skal bidra til å utnytte vekstmulighetene i grøntsektoren. I arbeidet er det vurdert viktige faktorer som bl.a. kostnadsreduksjoner, økt sikkerhetsnett og inntektsutjevning, investeringsvirkemidler, målrettet opplysningsvirksomhet, økt norsk preferanse og styrking av lønnsomheten.

– For å styrke konkurransekräften i norsk frukt- og grøntproduksjon i forhold til importerte produkter, må vi ha fokus på forbruker, marked og verdikjede, og det må ligge en sunn produsentøkonomi i bunn, sier styreleder i Gartnerhallen, Anders Nordlund.

I forkant av fjorårets jordbruksforhandlinger ba Landbruks- og matdepartementet (LMD) Statens landbruksforvaltning (SLF) om å se nærmere på mulighetene for

økt norsk produksjon av frukt og grønt, samt blomster. Svaret fra SLF resulterte i rapporten "Vekstmuligheter i grøntsektoren". Organisasjonene har arbeidet med denne rapporten som et utgangspunkt. Verdikjedesamarbeidet stod sentralt i landbruks- og matmeldingen, i næringskomiteens merknader til denne og i SLF-rapporten.

– Utvalget ser på den totale virkemiddelbruken som må til for å nå de ambisiøse målene som er trukket opp i Stortingsmeldingen om landbruks- og matpolitikken, slik at det en gang for alle kan forankres en offensiv satsing for økt norskandel innenfor frukt og grønt. For å få gode løsninger er det vesentlig å gjøre et godt grunnarbeid, der næring og forvaltning sammen identifiserer flaskehalser og muligheter med tilhørende tiltak, sier Nordlund.

I SLF-rapporten legges det vekt på at alliansebygging med forbrukere ikke er nok. Handel, grossister og industrien må også være med for at satsinger rettet

mot forbruker skal være vellykket. Derfor bør det, ifølge rapporten, satses mer på prosjekter der hele verdikjeden er med.

Gartnerhallen var fornøyd med regjeringens høye ambisjonsnivå for vekst i grøntsektoren i landbruks- og matmeldingen som kom i desember 2011, og hadde derfor forventninger om at dette ble fulgt opp i fjorårets jordbruksoppgjør.

– Etter å ha lest statens tilbud nøye, kunne vi ikke se at regjeringen hadde fulgt opp ambisjonsnivået i meldingen, selv om det inneholdt flere positive elementer for oss, som blant annet grøftetilskudd og økte investeringsmuligheter. Det er også bra at fruktlagrenes utfordringer ble tatt på alvor. Vi savnet imidlertid en satsing på produsenteide pakkerier. Dette kan øke effektiviteten i verdikjeden og samtidig ta vare på de mindre produsentene av norske kvalitetsvarer. Vi er også fornøyd med at opplysningsvirksomhet innenfor vår sektor styrkes, men for å følge opp ambisjonene i stortingsmeldingen må hele verdikjeden trekkes inn og jobbe sammen for å snu den negative trenden med økte importandeler og sviktende produsentøkonomi, sier Nordlund.

SLF-rapporten tar utgangspunkt i stortingsmelding 9 (2011-2012). Der pekes grønt ut som et område hvor det er ønskelig med økt forbruk og økt norsk produksjon. SLF peker på både styrker og svakheter i dagens norske grøntproduksjon. Blant styrkene finner vi at det er vilje til økt satsing hos grønnsaksprodusentene. Dette kommer til syne gjennom større dyrkingsenheter, samtidig som det totale arealet øker. Dessuten er det positivt at produksjonen av grønnsaker på friland raskt kan omslilles og tilpasses nye krav og ønsker fra forbrukere og omsetningsledd.

Blant svakhetene er en begrenset tilgang på egnede arealer til dyrking. Dårlig drenering, pakking og sykdomspress er noen av utfordringene. Grønnsaksproduksjonen krever mye areal på grunn av behov for vekstskifte, og resultatet er at mye av produksjonen foregår på leid jord. Jord som leies ut har ofte dårligere grøftestatus og er ikke holdt i hevd, og i tillegg har leieren dårligere kjennskap til jordas egenskaper. Anslagsvis 60–70 prosent av grønnsaksproduksjonen foregår på leid jord. – Arealspørsmål trenger for så vidt ikke å være noen begrensning, men lokalklimatiske forhold, jordart og tilstanden på jorda begrenser omfanget av egnede

arealer. Det bør være muligheter for vekst gjennom bedre utnyttelse av potensielle arealressurser. Det er ikke sikkert at vi er flinke nok til å ta vare på og utnytte egnede arealer godt nok. Strukturrasjonalisering på pakkeleddet gjør at en del produsenter har blitt liggende lenger unna distribusjonskanaler og pakkerier enn de gjorde før. Hvis det blir for høye inntransportkostnader, kan noen dyrkingsområder falle ut, og det er en uheldig utvikling. Aktørene i vår næring er utsatt for økt risiko som følge av store strukturendringer kombinert med et mer krevende klima. Dette er også noe vi har tatt tak i, sier Nordlund.

Egne lagre viktig

I rapporten fra SLF heter det at det er en viss preferanse for norske varer, som kan styrkes ytterligere gjennom markedsføring.

Det ligger også et potensial for økt volum og verdiskaping gjennom produktutvikling og økende grad av bearbeiding og pakking. Bygging av flere moderne lagre vil gi bedre kvalitet på lagret norsk vare utover i lagringsperioden. Lagre eid av produsenter eller sammenslutninger av produsenter synes å være det mest aktuelle, da grossistene mangler tilstrekkelig økonomisk incitament til å forlenge norsk sesong.

– Ved å stimulere produsenteide pakkerier sterkere, vil vi kunne oppnå mye. Tett samarbeid mellom råvareproduksjonen og foredlingen gir kreativ produktutvikling og stimulerende dyrkingsmiljøer, og det bidrar til at mer av verdiskapingen kommer råvareprodusentene til gode dersom de gjør en god jobb, sier Nordlund.

SLF anser at det har vært vanskelig å framskaffe god informasjon om produsentøkonomi i grøntsektoren. Dette er viktig for å kunne følge med på utviklingen, men også for å kunne vurdere effekten av den politikken som føres. SLF ser derfor behovet for at det arbeides med analyse av produsentøkonomi i sektoren.

– Vi tar tak i dette ved å se på investeringsstøtte fra for eksempel Innovasjon Norge. Det har vært utfordrende i en del fylker at denne sektoren ikke er prioritert. Det har lett for å gå mye mer penger til melkefjøs og driftsbygninger for husdyr enn det gjør til grøntproduksjon. Rydding av frukttrefelter og planting av nye trær koster fort 50.000 kroner per dekar, og bankene har ikke noe å ta sikkerhet i, slik de kan gjøre med en bygning.

Høye ambisjoner

Nordlund mener at grøntprodusentene i de senere årene ikke har klart å ta tilstrekkelig del i veksten i markedet. – Råvaresituasjonen på verdensmarkedet svinger mer enn før, og er vi dyktige, så tror vi norsk grøntnæring kan få en god vekst framover. I denne bransjen henter vi brorparten av inntektene våre fra markedet, og derfor har vi valgt å fokusere på preferanser, markedsadgang og produsentøkonomi, sier Nordlund. De siste 10 årene er det importen som har dratt avgårde med veksten.

Nordlund tror det er grep myndighetene kan ta som kan styrke de norske grøntprodusentene i markedet, samtlig som det er mye opp til dem selv som markedsaktører å klare å få det til i markedet. – Poenget her er at vi i utvalget har satt oss sammen og prøvd å tenke kreativt sammen. Jeg har meget stor respekt for all den kompetansen vi klarte å samle i dette utvalget. Jeg har alltid hatt tro på at vi er best når vi jobber sammen, og at vi har felles mål er vel hevet over enhver tvil i denne sammenhengen.

Produsentene lever av å selge varene sine og må gjøre jobben til syvende og sist. Men Nordlund peker på flere utfordringer for bedriftene, fra de biologiske utfordringene gjennom vekstsesongen, via markedsarbeid og salg og til investeringsbeslutninger, bedriftsledelse og arbeidsgiveransvar. – Løpende produktutvikling og fleksibilitet i forhold til et marked i endring er viktig for oss. Og vi må klare å konkurrere mot importerte varer som kan ha store prissvingninger som gjør at vi som norske produsenter også blir utsatt for kraftige prissvingninger.

Nordlund trekker fram arbeidet som Grøntprodusentenes samarbeidsråd utfører i løpende pristilpassing. Det har bidratt i riktig retning med tanke på en fornuftig prisdannelse i markedet. – Dette er eksempel på et målrettet arbeid med god effekt. Det har også bidratt til at vi selv i mindre grad enn før konkurrerer hverandre ut i stedet for å utnytte våre hjemler i konkurranseloven knyttet til prissamarbeid.

Svakt tollvern

Anders Nordlund anser at konkurransen fra importerte varer gir uforutsigbare priser, og at det norske kostnadsnivået øker i utakt med Europa. – For en del produksjoner gir ikke tollvernet tilstrekkelig

vern mot verdensmarkedets lave priser. Norsk produksjon blir mer og mer avhengig av å ha en preferanse i markedet, særlig for produkter der tollvernet er svakt eller ikke finnes i det hele tatt. På grøntsektoren har Norge tidligere gitt EU preferanser for en rekke grønnsaker med en lav kronetollsats. Likevel ligger det noen muligheter for vår sektor knyttet til å rette opp et sveket tollvern, som kan ta innover seg kostnadsutviklingen over mange år, for eksempel for potet. Her har vi for en del produkter lav beskyttelse for råvaren, mens enkelte ferdigvarer har en betydelig bedre beskyttelse.

Hovedoppgaven i utvalgets arbeid har vært å komme med forslag til tiltak som kan bidra til å styrke forbrukernes preferanse for norsk, sammen med tiltak som er nødvendig for å øke norsk produksjon, både i bredde og omfang. Her spiller også de helsepolitiske målsettingene inn, ettersom de underbygger behovet for økt norsk produksjon og økt forbruk av frukt og grønt med tilhørende helsegevinst i befolkningen. – Utvalget har vært bredt sammensatt og det innebærer et samarbeid mellom organisasjoner med ulike roller. Slik sett jobbet vi kanskje litt utradisjonelt, og det tror jeg er bare positivt. Men forslagene i rapporten og oppfølgingen av dem må tilpasses hver enkelt organisasjons rolle og handlingsrom.

De som har stått bak initiativet er Gartnerhallen SA og Norsk Gartnerforbund sammen med faglagene Norges Bondelag og Norsk Bonde- og Småbrukarlag. De andre produsentorganisasjonene i grøntsektoren og Bærdyrkarlaget har også vært med. Videre har Matmerk og Opplysningskontoret for frukt og grønt vært med som konsultative medlemmer, mens Landbruks- og matdepartementet og Helse- og omsorgsdepartementet deltok med observatører. Statens landbruksforvaltning bidro med grunnlagsmateriale og analyser.

GH LEVERING - ET KINDEREGG

Kinderegg er som kjent tre ting på en gang. Sånn er det også med Gartnerhallens nye pakkeriklient med det klingende navnet GH Levering. Den skal sikre e-handel, e-sporing og gi avregningsdata i én og samme operasjon.

Klienten er ferdig utviklet og til utprøving i pilotpakkerier. I april starter vi testing av GH levering sin funksjonalitet opp mot BAMA sitt innkjøpssystem.

Når Gartnerhallen og BAMA tar steget over mot elektroniske ordre og følgesedler, åpner det for en storstilt effektivisering ved at terminalene automatiseres. Framtiden vil kreve langt færre hender til plukking av varer samtidig som man oppnår bedre lagerstyring. GH Levering skal innen mars 2014 være i drift i alle pakkerier som skal levere til den nye terminalen på Nyland Syd. Dette vil kreve stor innsats fra både pakkeriene og Gartnerhallen.

Ved utvikling av GH Levering har vi forsøkt å skreddersy programmet til pakkerienes hverdag. Emballering og pakking blir i stor grad gjennomført av sesongarbeidere og da er det viktig at programmet er bygget opp slik at pakkerne bare må operere en liten del av programmet.

Med på lasset følger et svært sofistikert sporingssystem. GH Levering er fullintegrert med GH Dokumentasjon, slik at varer kan spores tilbake til skifte og hold. Hvert høsteparti tildeles batchnummer som merkes på kasse- og palleetiketter. I en situasjon hvor sporing er påkrevd vil man på få minutter få oversikt over hvor en vare stammer fra og hvor den er levert samt kunne hente ut informasjon med dyrkingsdata.

GH Levering genererer avregningsdata for hver leveringsseddel. Dette sparer produsentterminalene for mye manuell registrering og er en viktig bidragsyter til å gjøre systemene effektive.

Vi går en spennende framtid i møte og gleder oss til å komme i gang med installasjon og opplæring i pakkeriene

Landsstyrets årsberetning:

VEKSTEN ER TILBAKE

– ØKT PRODUKSJON OG STERK VEKST SISTE HALVÅR!

Gartnerhallen SA økte salget til konsum og industrimarkedet i 2012 med 12 prosent målt i verdi og 3 prosent i mengde. Året var preget av lavere inngående lagerbeholdninger enn vanlig, mye nedbør i enkelte områder og vanskelige vekst-vilkår i nord. Det var gode bæravlinger, men utfordrende kvalitet i frukt. Andre særpreg for 2012 var moderat lave importpriser, prispress i frilandsgrønnsaker og fallende etterspørsel i industrimarkedet.

Prisnivået utenfor Norge presset i 2012 de norske prisene i mindre grad enn tidligere, men utbud av norsk produksjon, uten avtale i markedet, bidro i enkelte peri-oder også til prispress på en del produkter. Et marked i vekst og sterkere fokus på produkter med høyere verdi og bearbeidingsgrad i markedet førte til en verdivekst i konsummarkedet på 14 prosent og en mengdevekst på 5 prosent.

Markedskampanjen 2012 i samarbeid med BAMA Grup-pen AS og "NYT NORGE", var spisset mot vekst i forbru-ket og bidro både til et positivt fokus på norsk frukt- og grøntproduksjon og et økt forbruk. Veksten siste halvår var særlig stor.

Tiltakene i strategisk plan "Gartnerhallen 2015" ble fulgt opp i 2012, samtidig som samhandlingsstrategien sammen med BAMA Gruppen ble etablert i 2012.

Gartnerhallen tok i 2012 initiativ til et næringspolitisk arbeid for å følge opp vekstambisjonene i stortings-meldingen om Landbruks- og matpolitikken og Statens landbruksforvaltnings (SLF) rapport "Vekstmuligheter i grøntsektoren". Arbeidet gjennomføres under navnet "Grønn vekst".

Arbeidet med å få tilgang til importert plantemateriale i kjernefrukt ble videreført. Landbruks- og matdepartementet varslet på Gartner-kongressen i Loen i november 2012 at det vil bli åpnet for import av eple- og pæretrær. Retningslinjene for en ny dispensasjonsordning for import av plantemateriale av kjernefrukt til kommersielle fruktdyrkere er nå klare.

Formål
Samvirkeorganisasjonens formål er å fremme med-lemmenes næringsmessige og økonomiske interesser. Formålet søkes oppnådd gjennom markedsføring og omsetning av medlemmenes produkter, produksjons-planlegging og andre aktuelle tiltak.

Virksomheten
Medlemmenes virksomhet utøves over hele landet, mens foretakets hovedkontor ligger i Oslo. Organisasjonen har langsiktige leveringsavtaler til industri-, storkjøkken- og dagligvaremarkedet, herunder NorgesGruppen ASA, BAMA Gruppen AS, Findus Norge AS og Norrek Dypfrys AS. Alle avtalene inneholder førin-ger for videreføring. I tråd med formålet har samvirke-foretaket eierposisjoner i selskaper innen plantemateri-ale, driftsmidler og frø, planteforedling og eiendom.

STYRET OG DAGLIG LEDER

Fra venstre

Styremedlem Bente Stensland
Bente Stensland driver gård med frukt- og bærproduk-sjon i Svelvik. Hun er utdannet landbrukskandidat fra NLH.

Styreleder Anders R. Nordlund
Anders R. Nordlund er potetprodusent fra Nes på Rome-rike. Er utdannet fra NLH, og har arbeidserfaring fra bl.a. Landbruks- og matdepartementet og NILF.

Styremedlem Lars Ullern
Lars Ullern er utdannet agrotekniker og har drevet med potetproduksjon på hjemgården i Sør Odal siden 1982.

Daglig leder Arnt Foss
Arnt Foss er daglig leder av Gartnerhallen siden 1999, og er utdannet landbruksøkonom fra Norges landbrukshøy-skole.

Styremedlem Lars J. Nå
Lars J. Nå har drevet fruktgård i Ullensvang i Hardanger sidan 1977 og dyrker moreller, plommer, eple og pærer.

Styremedlem June Eike
June Eike er tomatprodusent på Rennesøy siden 2002. Har regnskaps- og handelsfaglig bakgrunn.

Styremedlem Ragnhild Eggen Viken
Ragnhild Eggen Viken er utdannet sykepleier og har bakgrunn fra yrket. Hun er medeier i gården Viken Østre og har vært aktivt med i driften siden 2001.

Landsstyret vedtok i januar 2012 strategisk plan – ”Gartnerhallen 2015”. Ambisjonen i planen er at Gartnerhallen skal være den beste leverandøren av norsk frukt og grønt, og oppnå en omsetning på 2,0 mrd i 2015. Planen har satt mål for økonomi og strategisk intensjon for de fire prioriterte fokusområdene, marked og salg, robust produksjon, medlemsorganisasjon og innovasjon og utvikling. Målene ble nådd i 2012 og er innarbeidet i budsjett og arbeidsplaner for 2013.

Medlemmer/eiere

I meldingsåret fikk laget 23 nye medlemmer og 142 gikk ut. 26 nye foretak kom inn som medlemmer etter medlemsoverdragelse. Ved utgangen av året hadde laget 1130 medlemmer. Dette er en reduksjon på 10 prosent. Nye medlemmer i 2012 utgjør dermed 4 prosent. Gjennomsnittsalderen på medlemmene økte med 4 mnd til 52 år og 11 mnd. Ytterpunktene i gjennomsnittsalderen er GH Vest med 55,7 år og GH Rogaland med 49,1 år.

Lov om samvirkeforetak stiller krav om økonomisk samhandling mellom medlemmene og foretaket, og dette kravet er nedfelt i vedtektene. Medlemmer som leverer til enkelte pakkeri, og som får avregning og oppgjør fra pakkeriet har ikke hatt økonomisk samhandling med Gartnerhallen. Landsstyret har tatt tak i dette og lagt til rette for at økonomisk samhandling kan etableres. Målet for 2012 var at det skulle være økonomisk samhandling med alle medlemmene. Resultatet ble økonomisk samhandling med 966 medlemmer, som er en andel på 85 prosent mot 52 prosent i 2011.

Arbeidsmiljø og personale

Arbeidsmiljøet i bedriften anses tilfredsstillende. Driften utøves fra lokaler med god standard. Sykefraværet i 2012 var på 1,0 prosent, som er en økning på 0,6 prosentpoeng fra 2011. Det var i meldingsåret ingen personskader. 10,8 årsverk er utført av 11 medarbeidere. 8 av disse har høyere utdanning og 4 har arbeidet i Gartnerhallen i over 10 år.

Miljørapportering

Foretaket har ingen aktivitet som påvirker eller forurenser det ytre miljøet. Medlemmenes produksjon baseres på Kvalitetssystem i Landbruket (KSL). Gartnerhallen stiller krav til aktiv oppfølging av KSL og egenrevisjon, og lukking av avvik er forutsetning for leveranser i tråd med produksjons- og leveringsplan og/eller kontrakt. Landsstyret mener at videreutvikling av kvalitetssys-

tem og kvalitetsarbeid er en viktig forutsetning for å oppfylle foretakets mål. Det ble gjennomført KSL-revisjoner hos 171 av våre medlemmer i 2012 (15 prosent). Det arbeides også med å innarbeide miljøregnskap i produksjonene som en del av produksjonsdokumentasjonen. Mange av medlemmene gjør noteringer i Gartnerhallens elektroniske system for produksjonsdokumentasjon ”GH Dokumentasjon”.

Likestilling

Foretaket praktiserer likestilling på alle nivåer og arbeider kontinuerlig for å opprettholde denne praksisen. Av antall årsverk i 2012 var 4,0 utført av kvinner og 6,8 utført av menn. Landsstyret har 6 medlemmer, hvorav tre er kvinner. Pr. 31.12.12 hadde Gartnerhallen 11 ansatte, hvorav 4 kvinner. Gartnerhallen har målsetting om 40 prosent kvinner i styrene, og arbeidet følges opp som en del av det ordinære organisasjonsarbeidet. Etter valgene i regionene i januar 2013, består regionstyrene av 6 kvinner og 34 menn. Dette er en andel på 15 prosent, som er 5 prosent mindre enn i 2012.

Forskning og utvikling

Gartnerhallen, BAMA, BAMA Industri og Findus deltar sammen med Nofima Mat og Bioforsk i et samarbeid for å identifisere, planlegge og iverksette forskning og utviklingsprosjekt. I 2011 var Gartnerhallen delaktig i 22 flerårige FoU-prosjekt, og direkte ansvarlig for fem pågående prosjekter med offentlig finansiering. Tre nye prosjekt ble startet opp i 2012. Ett av disse hadde som formål å prøve ut nye midler mot rognebærmøll i eple, og ett har som formål å få kunnskap om og bekjempe bakterieråte i løk. Det siste prosjektet har som formål å finne årsak til mørkfarging i snittflaten på kålrot når den pakkes i plast.

Samarbeidsavtalen om forskning og utvikling ble evaluert for perioden 2005-2011. Evalueringen viser at det er lønnsomt for Gartnerhallen å delta i forsknings- og utviklingsarbeid. Økningen i verdiskaping som følge av FoU-innsats ble stipulert til ca. 80 mill for Gartnerhallen i 2011.

Foretakets utvikling

Vi er inne i en periode med god forbruksutvikling og vi regner med at det fortsatt vil være økning i Gartnerhallens marked. Gartnerhallens kunder vil samlet sett ha økning i sine behov for våre varer fremover. For en del produkter er konkurransekraften i norsk primærpro-

duksjon svak i konkurranse med import. Dette er særlig innen frukt og potet. Flere tiltak er iverksatt, men det er fortsatt behov for offensive produsenter og gode tiltak for å møte denne konkurransen.

Behov for modernisering, intensivering og utvidelse av norsk fruktproduksjon er stort, og Gartnerhallen har ønsket at produsentene også skal ha tilgang på plante-materiale fra utlandet under forutsetning av at plan-tehelsen blir ivaretatt. Myndighetene har nå laget en dispensasjonsordning for dette, men det er ennå uklart om dette vil føre til bedre tilgang.

I potetproduksjonen er det i gang et omfattende arbeid med deltakelse fra hele verdikjeden for å finne måter som vil øke konkurransekraften til norsk potetproduksjon, slik at norske poteter til ferskkonsum oppnår en markedsandel på 80 prosent.

Etter en svak økning i omsetningen de siste årene økte vår omsetningen til konsummarkedet målt i verdi med hele 14 prosent.

Omsetningen til industri økte i 2011, men 2012 ble et år med tilbakegang. Nedgangen utgjorde 5 prosent i verdi og 6 prosent i mengde.

Utviklingen i salget av økologiske produkter vokste også i 2012. Totalt sett gikk salget opp med 14 prosent i verdi og 18 prosent i mengde. Av 27 produktgrupper er nå økologiske produkter den 14. største målt i verdi.

Også i 2012 er det gjennomført store markedskampanjer i samarbeid med BAMA Gruppen og ”NYT NORGE”. Kampanjen ble så langt, den største markedskampanjen i forhold til medietrykk vi har deltatt i. Mediekanalene som ble benyttet var VG og utendørs boards. Kampanjen var til stede med en helside i VG hver dag i kampanjens 7 uker og i tillegg figurerte vi på halvparten av alle boards i Norge i 6 av de 7 ukene. Kampanjens mål var å inspirere til kjøp og bruk av norsk frukt og grønt.

Merkeordningen ”NYT NORGE” synliggjør norskproduert frukt og grønt på en moderne måte, og målinger som er utført viser at ordningen har god gjennomslagskraft. Gartnerhallen og BAMA Gruppen deltar aktivt i ordningen og i alt er 206 produkter påført merket.

Konkurranse situasjonen var også i 2012 krevende, og har bidratt til at vi ikke har oppnådd målprisene i jordbruksavtalen. Målprisoppnåelsen ble for kalenderåret omtrent på samme nivå som for 2011.

I frukt og bær, og i enkelte lagringskulturer, er produksjonen lavere enn behovet i markedet. Utfordrende klima er en del av årsaken, men også andre faktorer gjør at Gartnerhallen ikke har vært leveringsdyktig de siste sesongene. I 2012 oppnådde vi en betydelig framgang i bær. Det er og vil bli satt i gang et betydelig arbeid for å gjøre produksjonene mer robuste.

Kostnadsutviklingen, bl.a. til arbeidskraft og energi, er betydelig og til sammen gjør dette at mange medlemmer har hatt dårlig lønnsomhet i de siste årene. Spesielt har dette vært situasjonen for mange veksthusprodusenter. Økt markedsadgang gjennom Gartnerhallen i 2012 har bedret situasjonen noe for flere.

Gartnerhallen er pådriver for at det skal være best mulig markedsbalanse. Egen produksjonsplanlegging og samarbeid med de andre store produsentorganisasjonene i Norge, gjennom GrøntProdusentenes Samarbeidsråd (GPS), er viktig virkemiddel for å klare dette. Samtidig må Gartnerhallen være en pådriver for å gjøre norsk produksjon mer robust der priskonkurranser utfordrer lønnsomheten på en slik måte at norsk produksjon trues.

Landsstyret har stort fokus på at produksjonen skal skje etter de til enhver tid omforente krav til arbeids- og miljøforhold. Gartnerhallen har beregnet at arbeidsinnsatsen i produksjonen og i produsenteide pakkerier tilsvarer ca. 2500 årsverk. Deler av tariffen for jordbruks- og gartnerioverenskomsten er allmenngjort av Tariffnemda, og det er denne som setter standard for lønnsnivået i produksjonen. Overenskomsten førte også i 2012 til en kostnadsøkning i produksjonen på 2-3 prosent. Gartnerhallen arbeider for å få til effektiviseringstiltak i produksjonen, og for å oppnå prisøkninger i markedet for å dekke opp kostnadsøkningene.

Innovasjon og produktutvikling er et satsingsområde. Etter noen år med fallende interesse for nyere produkt, vokste andelen av salget i 2012. I 2012 utgjorde produkt som var introdusert de siste fire årene 16 prosent av omsetningen i verdi og 12 prosent i mengde. Tilsvarende tall for 2011 var 15 prosent og 9 prosent. Variasjonen mellom produktgruppene er fortsatt stor. Fokus på

lavpris og spissing av sortement har vært ekstra sterkt som følge av finanskrisen.

Landsstyret ser det som viktig at organisasjonen har et godt samarbeid med andre organisasjoner i næringen, og at viljen og evnen til samarbeid hos produsentene er god.

Regnskapet

Inntektene i 2012 økte med 11,9 prosent og ble 3,7 prosent høyere enn budsjett.

Driftskostnadene har utviklet seg som forventet. Resultat fra investeringer i tilknyttede selskaper ble noe høyere enn budsjett.

Resultat av kapitalplasseringene hadde i 2012 en positiv avkastning på 4,8 prosent som er noe lavere enn budsjettert. Investeringen i aksjer i svensk eiendoms-selskap for 10,8 mill. som ble overtatt fra Gartnerhallen Pensjonskasse i tilknytning til avviklingen, er nedskrevet med 1,7 mill. kroner. Verdivurderingen er basert på ekstern verdivurdering.

I tilknytning til utbyttedrøftingen i årsmøtet i 2010 gjorde landsstyret, etter henstilling fra årsmøtet, vedtak om å utvikle strategi for en ekstraordinær satsing for å styrke konkurransekraften. Landsstyret vedtok i tråd med dette en ekstraordinær satsing på prosjektet "E-sporing fra jord til bord – systemutvikling for effektiv merking og dataflyt" på 10 mill. kroner over 5 år. I 2012 var andre året i prosjektet, og egenfinansieringen utgjorde 1,6 mill. kroner.

Skattekostnaden er redusert vesentlig som følge av for mye innbetalt skatt for inntektsåret 2010 som følge av for høy oppgitt formuesverdi på aksjer i selskap Gartnerhallen er medeier i.

Finansiell risiko

Foretakets finansielle stilling er god. Foretakets egenkapital utgjør 61 prosent av totalkapitalen, som er 3 prosentpoeng lavere enn i 2011. Gartnerhallen har ingen langsiktig gjeld.

Andelslaget er utsatt for renterisiko og kreditt risiko i sin ordinære forretningsvirksomhet og i sin kapitalforvaltning, og styrer mot å ha en akseptabel risiko innenfor disse områdene. Landsstyret har vedtatt et konserva-

tivt plasseringsreglement for kapitalen i Gartnerhallen.

Andelslagets kreditt risiko er svært begrenset da selskapets dominerende kunder er solide selskaper. Netto tap på kundefordringer over tid er svært lavt. Selskapet har i all hovedsak rentebærende gjeld med flytende rentesats (Nibor) og er derfor eksponert for endringer i kortsiktige renter.

Gjennom deltakelse til driftskredittordningen for samvirke har Gartnerhallen kollektivt garantiansvar for 50 prosent av eventuelle tap som måtte oppstå. Ordningen gir medlemmene i samvirke gunstig lånerente. Tapene så langt har vært moderate, og svært små i forhold til den fordelene dette har gitt medlemmene. Gartnerhallen hadde et mindre tap i driftskredittordningen i 2012. Forrige tap var i 2005.

Etter styrets oppfatning foreligger det ikke annen finansiell risiko som er av betydning for å bedømme eiendeler, gjeld, finansiell stilling og resultat. Samvirkeforetakets forhold har etter styrets oppfatning hittil ikke gjort det nødvendig eller aktuelt å inngå andre sikringstransaksjoner.

Anvendelse av årets resultat

Styret foreslår at årets overskudd, stort kroner 9 462 000,-, føres mot annen egenkapital.

Rettvisende oversikt

Etter landsstyrets oppfatning gir årsberetningen og årsregnskapet med noter en rettvisende oversikt av samvirkeforetakets virksomhet og stilling.

Fortsatt drift

Landsstyret mener det er grunnlag for fortsatt drift, og denne forutsetningen er lagt til grunn for årsregnskapet.

Hendelser etter årets utløp

Det har ikke skjedd noe spesielt hittil i 2013 som forandrer landsstyrets oppfatning av samvirkeforetakets stilling.

Avvikling av Gartnerhallen Pensjonskasse

Styret i Gartnerhallen Pensjonskasse godkjente selskapets avviklingsregnskap i desember i 2011. Søknad om avvikling av pensjonskassen ble sendt Finanstilsynet i januar i 2013. Finanstilsynet ba i desember om tilleggsopplysninger og disse ble gitt i januar. Avviklingen er

ennå ikke godkjent og innskutt egenkapital er derfor ikke tilbakeført til Gartnerhallen.

Fremtidig utvikling

Landsstyret har vedtatt et budsjett for 2013 med en omsetning på 1,765 mrd. kroner og et resultat før skatt på 2,9 mill. kroner. Landsstyret forventer en økning av behovet for Gartnerhallens produkter de nærmeste

årene, og det er landsstyrets oppfatning at Gartnerhallen har gode muligheter til å ta del i denne veksten. Forventet økonomiske utfordringer i Europa vil påvirke markedssituasjonen, men det ser ut til at kjøpekraften hos norske forbrukere er god. Økt priskonkurranse fra utlandet vil kunne påvirke omsetningen i negativ retning.

Oslo, 26. februar 2013

Anders R. Nordlund

June Eike

Lars J. Nå

Ragnhild Eggen Viken

Lars Ullern

Bente Stensland

Arnt Foss

RESULTATREGNSKAP PR. 31.12

Tall i tusen kroner	Note	2012	2011
Driftsinntekter			
Salgsinntekter		1 681 616	1 500 515
Andre driftsinntekter	2	25 798	24 794
SUM DRIFTSINNTEKTER		1 707 413	1 525 309
Driftskostnader			
Varekostnad		1 681 686	1 501 141
Lønnskostnader m.m.	3/4	13 120	11 759
Avskrivning på varige driftsmidler	5	69	69
Andre driftskostnader		14 765	18 581
SUM DRIFTSKOSTNADER		1 709 640	1 531 550
DRIFTSRESULTAT		-2 226	-6 241
Finansinntekter og -kostnader			
Resultat fra investering i tilknyttede selskap	6	5 184	2 137
Finansinntekter		8 566	3 456
Finanskostnader		2 251	4 563
RESULTAT AV FINANSPOSTER		11 500	1 030
Resultat før skatt			
Skattekostnad	9	-188	1 168
ÅRETS RESULTAT		9 462	-6 380
Disponering av årets resultat			
Overført annen egenkapital		9 462	-6 380
SUM DISPONERING		9 462	-6 380

BALANSE

Tall i tusen kroner			
Eiendeler	Note	2012	2011
ANLEGGSMIDLER			
Varige driftsmidler			
Tomter, bygninger og annen fast eiendom		2 334	2 334
Biler		69	139
SUM VARIGE DRIFTSMIDLER	5	2 403	2 473
Finansielle anleggsmidler			
Investeringer i tilknyttet selskap	6	52 721	48 637
Investeringer i aksjer og andeler	7	18 018	25 904
Andre fordringer	8	2 479	2 336
Pensjonsmidler	4	52 426	52 008
SUM FINANSIELLE ANLEGGSMIDLER		125 645	128 885
SUM ANLEGGSMIDLER		128 048	131 358
Omløpsmidler			
Lager ferdigvarer		32 472	17 451
Fordringer			
Kundefordringer	12	120 613	112 060
Andre kortsiktige fordringer		11 386	4 776
SUM FORDRINGER		131 999	116 836
Innvesteringer i verdipapirer	14	69 264	64 676
Kontanter, bankinnskudd	13	4 471	936
SUM OMLØPSMIDLER		238 206	199 899
SUM EIENDELER		366 255	331 257

BALANSE

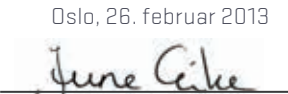
Tall i tusen kroner

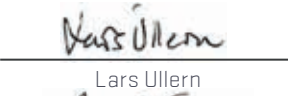
EGENKAPITAL OG GJELD	Note	2012	2011
Egenkapital			
Innskutt egenkapital			
Selskapskapital		1 487	1 479
Inntredelsesfond		4 778	4 778
SUM INNSKUTT EGENKAPITAL		6 264	6 257
Opptjent egenkapital			
Annen egenkapital		216 570	207 108
SUM OPPTJENT EGENKAPITAL		216 570	207 108
SUM EGENKAPITAL	10	222 834	213 364
GJELD			
Avsetning for forpliktelser			
Pensjonsforpliktelser	4	2 053	2 242
SUM AVSETNING FOR FORPLIKTELSE		2 053	2 242
Kortsiktig gjeld			
Kassekreditt	13	6 701	5 108
Leverandørgjeld		119 244	96 769
Betalbar skatt	9	500	500
Skyldig offentlige avgifter		1 420	1 176
Låneinnskudd		1 832	1 927
Annen kortsiktig gjeld		11 672	10 171
SUM KORTSIKTIG GJELD		141 368	115 651
SUM GJELD		143 421	117 893
SUM EGENKAPITAL OG GJELD		366 255	331 257

Anders R. Nordlund

Ragnhild Eggen Viken

Oslo, 26. februar 2013

June Eike

Lars Ullern

Arnt Foss

Lars J. Nå

Bente Stensland

KONTANTSTRØMANALYSE

Tall i tusen kroner

	2012	2011
Kontantstrømmer fra operasjonelle aktiviteter		
Resultat før skattekostnad	9 274	-5 212
Periodens betalte skatter	188	-1 168
Gevinst/tap ved salg av anleggsmidler	0	0
Gevinst/tap ved salg av aksjer	0	0
Ordinære avskrivninger	69	69
Endring i varelager, kundefordringer og leverandørgjeld	-1 099	6 304
Forskjell mellom kostn.ført pensj. og inn-/utbet. i pensj.ordn.	-607	-923
Resultat v/bruk av egenkapital- og bruttometoden	-5 184	-2 136
Endring i andre tidsavgrensningposter	1 349	-480
Mottatt utbytte i andre selskaper	-3 055	0
NETTO KONTANTSTRØM FRA OPERASJONELLE AKTIVITETER	935	-3 546
Kontantstrømmer fra investeringsaktiviteter		
Innbetaling ved salg av aksjer	3 491	0
Utbetaling ved kjøp av aksjer	0	-10 880
Innbetalinger ved salg av varige driftsmidler	0	0
Utbetaling ved kjøp av varige driftsmidler	0	0
Mottatt utbytte fra tilknyttede- og andre selskaper	4 155	9 703
Endringer i andre investeringer	-6 552	18 627
NETTO KONTANTSTRØM FRA INVESTERINGSAKTIVITETER	1 094	17 450
Kontantstømmer fra finansieringsaktiviter		
Innbetalinger ved opptak av langsiktig gjeld	0	0
Utbetaling ved nedbetaling av langsiktig gjeld	0	0
Netto endring i kassekreditt	1 593	-14 491
Innbetaling av egenkapital	8	25
Tilbakebetaling av låneinnskudd	-95	-236
Endring i andre finansieringsaktiviteter	0	0
NETTO KONTANTSTRØM FRA FINANSIERINGSAKTIVITETER	1 506	-14 702
NETTO ENDRING I KONTANTER OG KONTANTEKVIVALENTER	3 535	-798
Beholdning av kontanter og kontantekvivalenter ved periodens begynnelse	936	1734
BEHOLDNING AV KONTANTER OG KONTANTEKVIVALENTER VED PERIODENS SLUTT	4 471	936

NOTER

NOTE 1 REGNSKAPSPRINSIPPER

Tall i hele tusen kroner

Årsregnskapet er satt opp i samsvar med Regnskapsloven av 1998 og God Regnskapsskikk i Norge gjeldende pr. 31. desember 2012. Alle beløp er presentert i hele tusen norske kroner, dersom ikke annet er spesifikt oppgitt.

Årsregnskapet består av resultatregnskap og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret 2012, balanseoppstilling pr 31.12.2012, samt tilhørende noteopplysninger.

Ved utarbeidelsen av regnskapet er de faktiske forhold lagt til grunn, ikke bare den formelle form.

De mest sentrale regnskapsprinsipper blir utdypet i mer detalj nedenfor.

Salgsinntekter

Salgsinntekter vurderes til virkelig verdi av vederlaget, netto etter fradrag for merverdiavgift, returer, rabatter og andre offentlige avgifter. Inntekt fra salg av varer resultatføres når produktet er levert til kunden og det ikke er uoppfylte forpliktelser som kan påvirke kundens aksept av levering. Levering er ikke foretatt før produktene er ankommet avtalt sted og risiko for tap og ukurans er overført til kunden.

Selskapet følger bruttoprinsippet for resultatføring av varesalg, gjennom at fakturert beløp til kunde blir resultatført som inntekt, mens utbetalingen til produsentene resultatføres som varekostand.

Gevinst ved ordinære salg av driftsmidler er klassifisert som annen driftsinntekt.

Varer og varekostnad

Med varer menes de eiendeler som er anskaffet for videresalg. Anskaffelseskost er kjøpspris med tillegg av kjøpsutgifter.

Varer klassifiseres som omløpsmidler og vurderes til det laveste av anskaffelseskost etter FIFO-prinsippet

og virkelig verdi (laveste verdis prinsipp). Virkelig verdi er i denne sammenheng definert som antatt fremtidig salgspris redusert med forventede salgskostnader

Utgiftene ved vareanskaffelsen kostnadsføres i samme periode som tilhørende inntekt.

Driftskostnader

Driftskostnader resultatføres i samme periode som tilhørende inntekt.

Klassifisering av poster i balansen

Eiendeler bestemt til varig eie eller bruk er klassifisert som anleggsmidler. Øvrige eiendeler er klassifisert som omløpsmidler. Omløpsmidler omfatter eiendeler direkte knyttet til varekretsløpet eller eiendeler som har forfall innen ett år etter at transaksjonen ble gjennomført.

Gjeld som forfaller til betaling innen ett år etter at lånet ble tatt opp er klassifisert som kortsiktig gjeld. Dersom hensikten med en balansepost endres, omklassifiseres den. Omløpsmidler vurderes normalt til det laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi, mens anleggsmidler normalt vurderes til anskaffelseskost, eventuelt fratrasket av- og nedskrivninger. Tilsvarende gjelder for kortsiktig og langsiktig gjeld. Kassekreditt klassifiseres som kortsiktig gjeld.

Investeringer i tilknyttede selskaper

Som tilknyttet selskap defineres et selskap hvor Gartnerhallen SA har en betydelig innflytelse. Betydelig innflytelse anses normalt å foreligge når Gartnerhallen SA har mellom 20 og 50 % av stemmeberettiget kapital i et selskap.

Ut fra ovenstående definisjon er følgende investeringer behandlet og klassifisert som tilknyttet selskap:

- GRD EIENDOM AS (eierandel 39%)
- BAGA EIENDOM AS (eierandel 25%)
- NORGRO AS (eierandel 20%)

Investeringene regnskapsføres etter egenkapitalmeto-

den, og førstegangsinnregnes til anskaffelseskost. Anskaffelseskost inkluderer eventuell goodwill. Identifiserte merverdier og goodwill avskrives planmessig.

Gartnerhallen SA sin andel av regnskapsmessig resultat i det tilknyttete selskap resultatføres og tillegges den balanseførte verdi av investeringen. Gartnerhallen SA sin andel av regnskapsmessig resultat i det tilknyttete selskap presenteres som finanspost.

Finansielle plasseringer

Markedsbaserte aksjer, obligasjoner og andre finansielle instrumenter klassifisert som omløpsmidler vurderes samlet til det laveste av gjennomsnittlig anskaffelseskost og virkelig verdi i tråd med porteføljeprinsippet. Dette gjøres fordi porteføljen styres bevisst som en enhetlig gruppe. Poster innen porteføljen som har fått et varig verdifall, blir nedskrevet til virkelig verdi. Mottatt utbytte inntektsføres som finanspost.

Investeringer i aksjer og andeler, klassifisert som anleggsmidler, vurderes til det laveste av gjennomsnittlig anskaffelseskost og virkelig verdi. De enkelte investeringer blir individuelt vurdert i forhold til behovet for nedskrivning. Mottatt utbytte inntektsføres som finanspost.

Fordringer

Kundefordringer er oppført til pålydende med fradrag for en skønnsmessig avsetning til forventede tap. Enkeltfordringer nedskrives basert på en vurdering av forsinket betaling og andre indikatorer på at kunden har betalingsvansker. Andre fordringer er vurdert til det laveste av virkelig verdi og pålydende beløp.

Driftsmidler/avskrivninger

Varige driftsmidler er i balansen oppført til kostpris fratrasket akkumulerte av- og nedskrivninger. Et driftsmiddel anses som varig dersom det har en viss økonomisk levetid, samt en betydelig kostpris. Varige driftsmidler avskrives planmessig over den antatte

økonomiske levetiden, hvor den lineære metode er benyttet.

Leieavtaler

Leieavtaler klassifiseres som finansiell eller operasjonell i samsvar med avtalens reelle innhold ved kontraktsinngåelse. Driftsmidler som leies på betingelser som i det vesentlige overfører økonomiske rettigheter og forpliktelser til selskapet (finansielle leieavtaler) oppføres i balansen under varige driftsmidler, og medtas samtidig som forpliktelser under rentebærende gjeld til nåverdien av minimumsleien. Ved beregning av nåverdien legges enten implisitt rente i leieavtalen eller selskapets alternative lånerente til grunn. Eiendelen avskrives i samsvar med prinsippene for eide driftsmidler, og forpliktelsen reduseres med betalt leie etter fradrag for beregnet rentekostnad.

Selskapet har ingen leieavtaler som er klassifisert som finansielle pr 31.12.2012.

Ved operasjonelle leieavtaler kostnadsføres leiebeløpet løpende, og klassifieres som ordinær driftskostnad.

Usikre forpliktelser

Usikre forpliktelser regnskapsføres dersom det er sannsynlighetsovervekt for at de kommer til oppgjør. Beste estimat benyttes ved beregning av oppgjørsverdi.

Utsatt skatt og skattekostnad

Utsatt skatt beregnes på bakgrunn av midlertidige forskjeller mellom regnskapsmessige og skattemessige verdier ved utgangen av regnskapsåret samt skattemessig underskudd til fremføring. Ved beregningen benyttes nominell skattesats. Positive og negative forskjeller vurderes mot hverandre innenfor samme tidsintervall. Visse poster vurderes likevel særskilt, herunder goodwill ved oppkjøp og pensjonsforpliktelser.

Utsatt skattefordel oppstår dersom en har midlertidige forskjeller som gir opphøre til skattemessige fradrag

NOTE 2 ANDRE DRIFTSINNTEKTER/ANDRE DRIFTSKOSTNADER/STORE ENKELTTTRANSAKSJONER

Andre driftsinntekter	2012	2011
Fast kontingent	1 175	1 249
Serviceavgift etter omsetning	20 495	18 008
Andre	4 128	5 537
SUM ANDRE DRIFTSINNTEKTER	25 798	24 794

NOTE 3 LØNNSKOSTNADER/ANTALL ANSATTE/GODTGJØRELSE/LÅN TIL ANSATTE

Lønnskostnader mm.	2012	2011
Lønninger	6 492	6 464
Folketrygdavgift	1 734	1 522
Pensjonskostnader	160	-512
Andre ytelser	4 734	4 285
Lønnskostnader	13 120	11 758
Antall årsverk	10,8	11,1

Godtgjørelser (i kroner)	Daglig leder	Landsstyret	Regionstyrene
Lønn	1 084		
Annen godtgjørelse	21	1 788	1 125
Innbetalt pensjonspremie			
SUM YTELSE	1 105	1 788	1 125

Selskapet har inngått en forpliktende avtale med tidligere daglig leder om pensjonsytelser. Ytelsen inngår i lønnskostnadene. Det er ikke inngått forpliktende avtaler overfor verken styrets leder eller nåværende daglig leder. Daglig leder er medlem av den ordinære kollektive pensjonsordning i selskapet. Landsstyret har inngått en avtale med daglig leder om omsetningsbasert bonus, med en ramme på kroner 120.000. Bonus regnskapsføres påfølgende år. Revisjonshonoraret for 2012 er kostnadsført med kr 195.000 eks. mva. I tillegg kommer revisjonsrelaterte tjenester med kr 191.160 eks mva.

i fremtiden. Utsatt skattefordel er ikke oppført i balansen, grunnet usikkert i forhold til framtidig utnyttelse.

Årets skattekostnad betstår av endringer i utsatt skatt og utsatt skattefordel, sammen med betalbar skatt for inntektsåret, korrigert for feil i tidligere års beregninger.

Betalbar skatt beregnes ut fra skattbart resultat for året, inkludert inntekter og kostnader som periodiseres til andre perioder skattemessig enn regnskapsmessig.

Beregnet formuesskatt for inntektsåret inngår i den resultatførte betalbare skattekostnad og balanseførte betalbare skatteforpliktelse.

Kontantstrømoppstilling

Kontantstrømoppstillingen er utarbeidet etter den indirekte metode i samsvar med NRS(F) kontantstrømoppstilling slik denne gjaldt pr 31.12.2012.

Posten kontanter og kontantekvivalenter omfatter kontanter, bankinnskudd og andre kortsiktige, likvide plasseringer som umiddelbart og med uvesentlig kursrisiko kan konverteres til kjente kontantbeløp, og med forfallsdato kortere enn tre måneder fra anskaffelsestidspunktet.

Pensjoner

Selskapet har pensjonsordninger som gir de ansatte rett til definerte fremtidige pensjonsytelser, angitt i prosent av sluttlønn på pensjonstidspunktet. Ytelsesbaserte pensjonsordninger vurderes til nåverdien av de fremtidige pensjonsytelser som regnskapsmessig anses opptjent på balansedagen og beregnes basert på lineær opptjening gitt ulike økonomiske og demografiske forutsetninger, se nedenfor. Pensjonsmidlene vurderes til virkelig verdi. Netto pensjonsforpliktelse/-midler består av nåverdien av de fremtidige pensjonsytelsene på balansedagen fratrullet virkelig verdi av pensjonsmidler. Estimatavvik som overstiger

10 prosent av det høyeste av brutto pensjonsforpliktelse og pensjonsmidler fordeles jevnt over gjennomsnittlig gjenværende opptjeningstid for medlemmene. Virkningen av planendringer resultatføres umiddelbart, når endringer finner sted. Planendringer som er betinget av fremtidig opptjening, fordeles lineært over tiden frem til ytelsen er fullt opptjent.

Forutsetningene som danner basis for beregningen av pensjonsforpliktelsen omfatter antall opptjeningsår, diskonteringsrente, fremtidig avkastning på pensjonsmidler, fremtidig regulering av lønn, pensjoner og nivået på folketrygdens grunnbeløp og aktuarmessige forutsetninger om dødelighet, frivillig avgang og utføretariff. Selskapet benytter statsobligasjonsrenten som diskonteringsrente.

Forutsetningene som benyttes beskrives i note 4.

Prinsippendring

Tidligere år har selskapets investeringer i aksjefond, obligasjonsfond og pengemarkedsfond blitt presentert samlet sammen med bankinnskudd og kontanter på en regnskapslinje benevnt "Kontanter, bankinnskudd og fondsandeler" i balansen.

Fra og med regnskapsåret 2012 har selskapet foretatt en prinsippendring, og presenterer nå disse på forskjellige linjer i balansen avhengig av investeringenes art og underliggende likviditetsrisiko.

Fjorårstallene er for sammenligningsformål tilsvarende omarbeidet.

NOTE 4 NRSP

	Sikrede pensjoner		Usikrede Pensjoner	
	2012	2011	2012	2011
	Faktisk	Faktisk	Faktisk	Faktisk
Årets opptjening	1 226	1 198	0	132
Rentekost på forpliktelsene	2 525	3 370	0	0
Administrasjonskostnader	71	68	0	0
Forventet avkastning	-4 128	-5 826	0	0
Arbeidsgiveravgift	15	0	0	19
Resultatførte estimatavvik/avkortning	414	385	0	55
ÅRETS PENSJONSKOSTNAD	123	-805	0	205
	Estimert	Estimert	Estimert	Estimert
Beregnete forpliktelser	69 018	67 223	3 000	3 309
Midler til markedsverdi	99 208	104 212	0	0
Sum netto midler	-30 190	-36 989	3 000	3 309
Aga	0	0	422	
Ikke resultatførte estimatavvik mv.	-22 236	-15 020	-1 369	-1 067
SUM PENSJ.FORPLIKT/-MIDLER	-52 426	-52 008	2 053	2 242

Økonomiske forutsetninger:				
Diskonteringsrente	4,20	3,80	4,20	3,80
Forventet lønnsregulering	3,50	3,50	3,50	3,50
Årlig G regulering	3,25	3,25	3,25	3,25
Avkastning pensj.midler	4,00	4,10	4,10	4,10
Årlig reg.pensjoner u/utbet	0,75	0,10	0,75	0,10

Selskapet har plikt til å ha OTP-ordning. Selskapets pensjonsordning tilfredsstiller disse kravene.

NOTE 5 VARIGE DRIFTSMIDLER

	Sameie i fritidsbolig	Bil	2012	2011
Anskaffelseskost 01.01	2334	278	2 612	2 612
Avgang/tilgang	0	0	0	0
Anskaffelseskost 31.12.	2334	278	2 612	2 612
Avskrivninger, nedskrivninger 01.01.	0	140	140	70
Avgang	0	0	0	0
Akkumulerte avskrivninger 31.12.	0	208	208	140
BOKFØRT VERDI PR 31.12.	2334	70	2 404	2 472
	0	69	69	69
ÅRETS AVSKRIVNING	0	69	69	69
Økonomisk levetid		4 år		
		Lineær		

NOTE 6 TILKNYTTTEDE SELSKAPER

Selskap	NORGRO AS	GRO EIENDOM AS	BAGA Eiendom AS	Sum tilknyttede selskap
Formelle opplysninger				
Anskaffelsestidspunkt	01.10.2009	22.12.1997	22.12.1997	
Forretningskontor	Hamar	Oslo	Oslo	
Eierandel	20%	39%	25%	
Stemmeandel	20%	39%	25%	
Egenkapital ihht siste årsregnskap	35 155	114 587	72 979	222 721
Resultat ihht siste årsregnskap	7 654	3 931	5 662	17 247
Opplysninger relatert til årets tall i hele tusen kroner				
Inngående balanse 01.01.2012	6 110	28 993	13 533	48 637
+/-Andel årets resultat	1 626	1 937	1 622	5 184
Utbytte	-1 100	0	0	-1 100
	6 636	30 930	15 155	52 721

NOTE 7 AKSJER OG ANDELER I ANDRE SELSKAP MM.

	Eierandel	Anskaffelseskost	Balanseført verdi
Anleggsmidler:			
GH Pensjonskasse - innskutt kapital			
Bama Industri AS	7,90 %	4 273	4 273
Overhalla Klonavlssenter AS	42,00 %	500	500
Graminor AS	4,80 %	2 271	2 271
Landbruksforsikring AS	1,67 %	500	500
Njøs Næringsutvikling AS	22,20 %	103	103
Sagaplant AS	34,00 %	680	680
Telefrukt AS	10,00 %	340	340
Lier Fruktlager AS	15,86 %	76	76
Profi I Fastigheter Sverige *		10 804	9 131
Gjensidige Forsikr. AS		144	144
Schweigaards gate 34 AS			1
		19 691	18 019

*) Basert på en ekstern verdivurdering er verdien nedskrevet med 1,7 mill. kroner.

NOTE 8 ANDRE FORDRINGER

Fordringer produsenter	1 558
Telefrukt AS	922
ANDRE FORDRINGER	2 479

NOTE 9 SKATT

	2012	2011
Betalbar skatt fremkommer slik:		
Ordinært resultat før skattekostnad	9 274	-5 212
Permanente forskjeller	113	303
Gevinst ved salg av aksjer	0	0
Verdi økning finansielle instrumenter	-2 102	4 266
Resultat tilknyttede selskap	-5 184	-2 137
Mottatt utbytte	-3 055	-1 376
Nedskrivning på aksjer og andeler	1 672	0
Endring midlertidige forskjeller	369	-744
GRUNNLAG BETALBAR SKATT	1 087	-4 900

Spesifikasjon av grunnlag for utsatt skatt:		
Forskjeller som utlignes:		
Kortsiktige poster	-11 310	-9 389
Langsiktige poster	50 373	48 843
Underskudd til fremføring	-161 159	-162 245
Begrensing balanseføring uts. skattefordel	-122 096	-122 791
Sum	0	0
Utsatt skatt	0	0

Årets skattekostnad:		
Formuesskatt	500	500
Korreksjon tidligere år	-688	661
SUM	-188	1 161

NOTE 10 EGENKAPITAL OG BEVEGELSE I EGENKAPITALEN I 2012

	Andelskapital	Inntredelsesfond	Annen egenkapital	Sum
Egenkapital 31.12.11	1 479	4 778	207 108	213 364
Årets endringer i egenkapital				
Kapitalinnskudd fra eiere	8	0		8
Årets resultat			9 462	9 462
EGENKAPITAL 31.12.12	1 487	4 778	216 570	222 834

Gartnerhallen SA har pr. 31/12-2012 1130 medlemmer.

NOTE 11 PANTSTILLELSER OG GARANTIANSVAR

Pantstillelser

Som sikkerhet for kassekreditten er stillet pant i kundefordringer og varelager.

Garantiansvar

Selskapet har garantiansvar i tilknytning til den generelle driftskredittordningen for landbrukssamvirket.

NOTE 12 MELLOMVÆRENDE MED SELSKAP I TILKNYTTETE SELSKAPER

	Kundefordringer		Andre fordringer	
	2012	2011	2012	2011
Tilknyttet selskap	0	18	0	0
SUM	0	18	0	0

NOTE 13 KONTANTER MM.

	2012	2011
Ubenyttet del av kassekreditt	28 299	29 892
Bankinnskudd	4 471	5 014
SUM	32 770	34 906

Av kontantbeholdningen er kr. 2.409.000,- bundet til skattetrekk konto.

NOTE 14 VERDIPAPIRER

	2012	2011
Pengemarkedsfond	19 425	18 349
Obligasjonsfond	36 739	27 756
Aksjefond	13 100	14 493
SUM	69 264	60 598

KPMG AS
P.O. Box 7000 Majorstuen
Sørkedalsveien 8
N-0306 Oslo

Telephone +47 04063
Fax +47 22 60 96 01
Internet www.kpmg.no
Enterprise 935 174 627 MVA

Til årsmøtet i Gartnerhallen SA

REVISORS BERETNING

Uttalelse om årsregnskapet

Vi har revidert årsregnskapet for Gartnerhallen SA som viser et overskudd på TNOK 9 462. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2012, resultatregnskap og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen, og en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper og andre noteopplysninger.

Styrets og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir et rettvisende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge, og for slik intern kontroll som styret og daglig leder finner nødvendig for å muliggjøre utarbeidelsen av et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Revisors oppgaver og plikter

Vår oppgave er å gi uttrykk for en mening om dette årsregnskapet på bakgrunn av vår revisjon. Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder International Standards on Auditing. Revisjonsstandardene krever at vi etterlever etiske krav, og planlegger og gjennomfører revisjonen for å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon.

En revisjon innebærer utførelse av handlinger for å innhente revisjonsbevis for beløpene og opplysningene i årsregnskapet. De valgte handlingene avhenger av revisors skjønn, herunder vurderingen av risikoene for at årsregnskapet inneholder vesentlig feilinformasjon, enten det skyldes misligheter eller feil. Ved en slik risikovurdering tar revisor hensyn til den interne kontrollen som er relevant for selskapets utarbeidelse av et årsregnskap som gir et rettvisende bilde. Formålet er å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll. En revisjon omfatter også en vurdering av om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige, og om regnskapsestimaterne utarbeidet av ledelsen er rimelige, samt en vurdering av den samlede presentasjonen av årsregnskapet.

Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Konklusjon

Etter vår mening er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter, og gir et rettvisende bilde av den finansielle stillingen til Gartnerhallen SA per 31. desember 2012 og av resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret, som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

KPMG AS, a Norwegian member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative ("KPMG International"), a Swiss entity.

Statsautorisert revisor - medlemmer av Den norske Revisjonsråd

Offices at

Oslo	Haugesund	Sandnessjøen
Ålesund	Kristiansund	Stavanger
Bergen	Kviteseid	Stein
Bodo	Larvik	Svolvær
Elverum	Molde	Tromsø
Førde	Narvik	Tvedestrand
Garnes	Rana	Tvedestrand
Gjøvik	Sandnessjøen	Ålesund

Revisors beretning 2012
Gartnerhallen SA

Uttalelse om øvrige forhold

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til anvendelse av overskuddet er konsistente med årsregnskapet og er i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Oslo, 7. mars 2013

KPMG AS

Tom Myhre
Statsautorisert revisor

GARTNERHALLENS REPRESENTASJON I ANDRE ORGANISASJONER OG INSTITUSJONER 2012

Grøntprodusentenes Samarbeidsråd Rådet	Styreleder Anders R. Nordlund Medlem June Eike
Kvalitetssystem i landbruket (KSL) Faggruppe Plante Miljø og ressurs	Medlem Nina Heiberg Medlem Olav Brataas
Norsk Landbrukssamvirke Rådet	Medlem Anders R. Nordlund Medlem Arnt Foss
Styret	Medlem Anders R. Nordlund Varamedlem Arnt Foss
Garantiutvalget	Medlem Anders R. Nordlund Varamedlem Alf Roar Brovoll
Rådgivende utvalg for mattrygghet Rådgivende utvalg for næringspolitikk Rådgivende utvalg for forskningsspørsmål Rådgivende utvalg for samvirkespørsmål	Medlem Pernille Rød Larsen Medlem Arve Gladheim Medlem Nina Heiberg Medlem Arve Gladheim
Norges Bondelag Representantskapet/Årsmøtet	Medlem Anders R. Nordlund Varamedlem June Eike

REPRESENTASJON I TILKNYTTEDE SELSKAPER O.L

GRO Eiendom AS (eierandel 39 %)	Styret – Anders R. Nordlund (nestleder), June Eike og Arnt Foss
BaGa AS (eierandel 25 %)	Styret – Anders R. Nordlund (nestleder) og Arnt Foss
Bama Industri AS (eierandel 7,9 %)	Styret – Anders R. Nordlund og Arnt Foss (vara/observatør)
Norgro AS (eierandel 20 %)	Styret – Arnt Foss
Konservesfabrikken AS (eierandel 37 %)	Styret: John Enger (leder), Arnt Foss (vara)
Lier Fruktlager AS (eierandel 15 %)	Styret: John Enger (leder), Kirsten Ravnsborg Justad, Arnt Foss (vara)
Telefrukt AS (eierandel 10 %)	Styret – Bjørn Oppberget
Bunes Fryselager AS (eierandel 4 %)	Styret – Stig Henning Waage
Overhalla Klonavissenter AS (eierandel 42 %)	Styret – Arnt Foss
Graminor AS (eierandel 4,8 %)	Styret – Nina Heiberg, Arnt Foss (vara)
Sagaplant AS (eierandel 34 %)	Styret – Nina Heiberg (leder)
Njøs Næringsutvikling AS (eierandel 22,2%)	Styret – Nina Heiberg (leder)

VALGTE ORGANER - GARTNERHALLEN SA 2012

UTSENDINGER TIL ÅRSMØTET 28.03.12

Møteleder

Bjarne Kjøs, Løten

Viken

Karl Emil Rosnæs, Rygge
Hedda Iren Kortnes, Lier
Knut Amund Surlien, Svelvik
Kristian Guren, Rygge
Petter André Aarsland, Eidsberg
John Gunnar Swang, Sylling

Mjøsen

Anders Holter, Nordre Toten
Anders Ragnvald Nordlund, Vormsund
Lars Rustad, Ilseng
Harald Sve Bjørndal, Vågå
Louise Gjør, Stange

Sør

Øystein Fredriksen, Færvik
Kristin Stenersen, Åsgårdstrand
Gurine Seland, Grimstad
Thorleiv Holtskog, Gvarv
Morten Bjertnæs, Tønsberg
Sverre Øyen, Kvelde

Rogaland

Nikolai Skrettingland, Varhaug
Håvard Skavland, Talgje
Annelin Sveinsvoll, Voll

Vest

Ivar A. Slinde, Slinde
Audun Slinde, Slinde
Per Magnus Berdal, Valldal
Tomas Hesthamar, Utne
Olav Bleie, Nå

Trøndelag

Lorns Olav Aunsmo, Skogn
Steinar Østerlie, Frosta
Kristin Tande Solberg, Oppdal

Nord

Kåre Holand, Leknes

Industri

Knut Salve Lunden, Grimstad
Sverre Glomstein, Borgheim
Hans Johan Kjølsrød, Våle

Landsstyret (etter årsmøtet)

Anders Ragnvald Nordlund, Vormsund (styreleder)
June Eike, Rennesøy (nestleder)
Ragnhild Eggen Viken, Frosta
Lars J. Nå, Nå
Lars Ullern, Skarnes
Bente Stensland, Svelvik

Valgkomité (etter årsmøtet)

Kåre Holand, Leknes (leder)
Gurine Seland, Grimstad (nestleder)
Gro Tveit Uglenes, Ulvik
Ole Jørgen Forsetlund, Gressvik
Kari Lerang, Randaberg
Anders Holter, Nordre Toten

REGIONSTYRENE 2012

Viken

Karl Emil Rosnæs, Rygge (leder)
Hedda Iren Kortnes, Lier (nestleder)
Knut Amund Surlien, Svelvik
Kristian Guren, Rygge
Petter André Aarsland, Eidsberg

Mjøsen

Anders Holter, Nordre Toten (leder)
Harald Sve Bjørndal, Vågå (nestleder)
Lars Rustad, Ilseng
Louise Gjør, Stange
Arne Såstad, Stange

Sør

Øystein Fredriksen, Færvik (leder)
Kristin Stenersen, Åsgårdstrand (nestleder)
Gurine Seland, Grimstad
Thorleiv Holtskog, Gvarv
Morten Bjertnæs, Tønsberg

Rogaland

Nikolai Skrettingland, Varhaug (leder)
Håvard Skavland, Talgje (nestleder)
Jørgen Wølstad, Hafsrfjord
Annelin Sveinsvoll, Voll
Bente Aarsland, Vigrestad

Vest

Ivar A.Slinde, Slinde (leder)
Per S. Hjermann jr., Lærdal (nestleder)
Per Magnus Berdal, Valldal
Lars Inge Aga, Nå
Olav Bleie, Nå

Trøndelag

Lorns Olav Aunsmo, Skogn (leder)
Steinar Østerlie, Frosta (nestleder)
Karl Johan Dahl, Kråkvåg
Kristin Tande Solberg, Oppdal
Ole Johan Lysberg, Overhalla

Nord

Kåre Holand, Leknes (leder)
Bjørnar Gundersen, Bardu (nestleder)
Rannveig L. Mæle, Stakkvik
Jon Magne Laksforsmo, Trofors
Olav Grundnes, Moen

Industri -Rune Dreng, Larvik (leder)

Frys/grønt - Sverre Glomstein, Borgheim (nestleder)

Potet - Hans Johan Kjølsrød, Våle

Hermetikk -Knut Salve Lunden, Grimstad

Salat - Øystein Hoel, Spikkestad

SENTRALE KULTURANSVARLIGE
PRODUSENTER (SKP) OPPNEVNT AV
MARKEDSANSVARLIG FOR SESONGEN
2012/2013

Agurk – Kristian Guren, Rygge

Blomkål – Birger Meland, Lier

Bringebær – Brit Brækhus, Innvik

(til september)

Bringebær – Omvar Vangsnes

Vangsnes (fra september)

Brøkkoli – Dag Einar Lian, Lier

Fryste røde bær - Mathias Hestenes,
Hestenesøyra

Gulrot kg – Olav Wirgenes, Kvelde

Gulrot bt – Einar Dyste, Kolbu

Hodekål – Christopher Gjør, Stange

Isbergsalat – Øystein Hoel, Spikkestad

(til desember)

Isbergsalat – Anders Hørthe, Sylling (fra
desember)

Jordbær – Thorleif Müller, Natterøy

Kinakål – Hans Bernhard Justad, Lier

Kjernefrukt – Knut Amund Surlien,
Svelvik

Knollselleri/stangselleri –

Anita Bragstad, Lier (fra april)

Kålrot – Thorleif Bernhard Dahl, Nordre
Frogn

Løk – Olav Brataas, Åsgårdstrand

Mandelpotet – Stig O. Haarseth, Rendalen

Moreller – Tomas Hesthamar, Utne

Plommer – Jan Ove Nes, Grimo

Potet – Lars Ullern, Skarnes (ut januar)

Potet – Ivar Skramstad, Vang (fra februar)

Purre – Thorer Egeland, Spydeberg

Settepotet – Bjarne Kjøs, Løten

Spesialsalater/Veksthus –

Per Osmund Espedal, Lierstranda

Tidligpotet – Knut Salve Lunden, Grimstad

Tomat – Jon Olav Runestad, Fogn

Urter – Hans Erik Fuglerud, Lier

Økologisk – Anders Hørthe, Sylling (til
desember)

Økologisk – markedsansvarlig Bjørn
Oppberget (fra desember)

Solbær – Anders Ullern, Røyse

BAMA-PRIS TIL FUGLERUD

Det var urteprodusenten Hans Erik Fuglerud og Snarum Gartneri i Lier som ble kåret av BAMA til Årets leverandør 2012.

Av tre sterke kandidater til årets norske pris, gikk seieren til Hans Erik Fuglerud og Snarum Gartneri. - I de to siste tiårene har produksjonen og BAMAs omsetning av norske urter mangedoblet seg. Gjennom et stort engasjement, nytenking og smittende humør har Hans Erik Fuglerud i en årrekke vært en betydelig

bidragsyter for norsk urteproduksjon. Med utgangspunkt i markedet har han utviklet et sortiment av urter som har truffet forbrukerens behov. Samtidig har han hele tiden hatt fokus på miljø- og energibesparende tiltak i produksjonen. Dette gjør at Hans Erik Fuglerud er en unik person innen norsk veksthusnæring, sier juryen i sin begrunnelse.

Hans Erik Fuglerud setter stor pris denne hederen. - For meg er urter en besettelse og det er derfor ekstra motiverende å bli trukket frem på denne måten. Prisen er en stor inspirasjon og som jeg deler med kona og min sønn Morten, som for øvrig er på full fart inn i urteproduksjonen vår. Det var Morten som tok i mot prisen som ble delt ut på Gartnerkongressen 3. november.

Prisen "Årets leverandør" deles ut av BAMA hvert år til både norske og internasjonale leverandører. Hensikten med prisen er å gi en anerkjennelse til de beste leverandørene og samtidig inspirere alle leverandører til å bli bedre.

De andre nominerte til årets pris var jorbærprodusent Hans Olav Moskvil og Reddal Fellespakkeri.

RANDI, MORTEN OG HANS ERIK FUGLERUD SOM DRIVER SNARUM GARTNERI.

Findus: ÅRETS FINDUS GRØNNSAK- OG POTETPRODUSENT

På Findus og Gartnerhallens felles sommersamling på Tjøme 19. juni ble årets dyrker kåret. Hensikten med utnevnelsen er å ta frem den beste av de beste og gi litt oppmerksomhet og forhåpentlig masse motivasjon for videre arbeide hos alle. Kriteriene for å få utmerkelsen Årets produsent, er kvalitet, kontraktsoppfylling og god dokumentasjon gjennom KSL.

Av mer personlige egenskaper som vektlegges, er positiv innstilling, endringsvillighet samt vilje til å satse. Etter en helhetsvurdering av alle faktorene ble Årets potetprodusent 2012 familien Sandholt fra Minnesund, og Årets grønnsakprodusent 2012 ble familien Freberg på Nøtterøy og Toten.

FV. AMUND SANDHOLT MED DIPLOM OG BEVIS PÅ AT BEDRIFTEN HAN ER MED I ER KÅRET TIL ÅRETS POTETPRODUSENT 2012.

ÅRETS GRØNNSAKSPRODUSENTER, FAMILIEN FREBERG, HER REPRESENTERT VED NILS EDVARD, EDVARD OG BERNT. I TILLEGG DELTAR RAGNHILD FREBERG OG DEN TREDJE SØNNEN, ARNSTEIN I PRODUKSJONEN. DISSE IKKE VAR TIL STEDE UNDER OVERREKKELSEN.

GARTNERHALLENS INNOVASJONSPRIS

DAGLIG LEDER I LARVIK LØK, REIDAR GUSLAND

Larvik Løk vant!

Gartnerhallens Innovasjonspris gikk i 2012 til Larvik Løk AS som eies av Gartnerhallens løkprodusenter på begge sider av Oslofjorden sammen med BAMA.

Larvik Løk fikk Innovasjonsprisen for:

- sitt sterke fokus på utvikling og nytenkning
- produkt- og emballasjeutvikling
- samarbeidet i verdikjeden om kvalitet og verdiskaping
- samfunnsengasjert arbeid for gode avfallsløsninger
- høyteknologisk, infrarød sorteringslinje.

Larvik Løk er flaggskipet blant norske, og til dels internasjonale, løkpakkerier. Daglig leder Reidar Gusland har, ifølge juryen, en såkalt "sterk innovativ legning". Prisen ble delt ut på Gartnerkongressen i Loen 3. november 2012.

GARTNERHALLEN
Dyrker godt liv